

FILMKULTURA

SZERKESZTI: LAJTA ANDOR

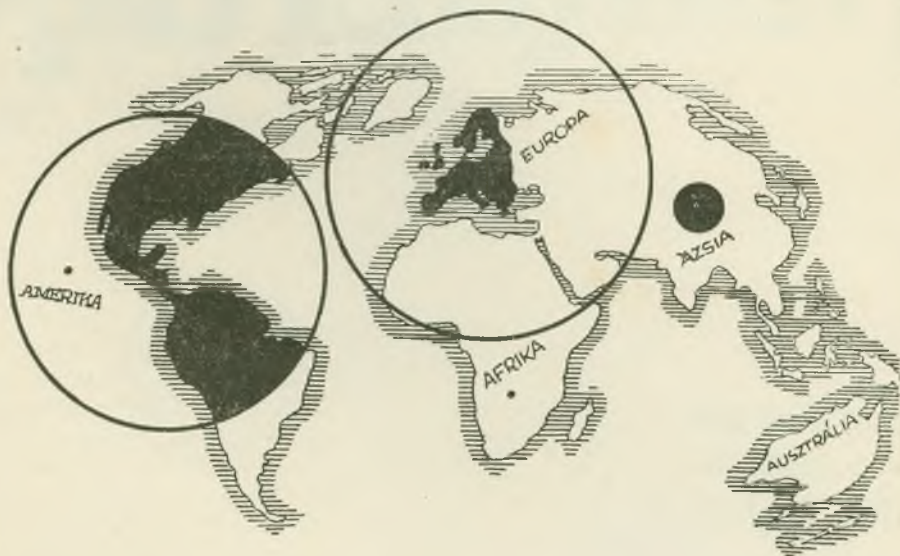
II. ÉVFOLYAM
= 5. SZÁM. =
1929. MÁJ. 1.

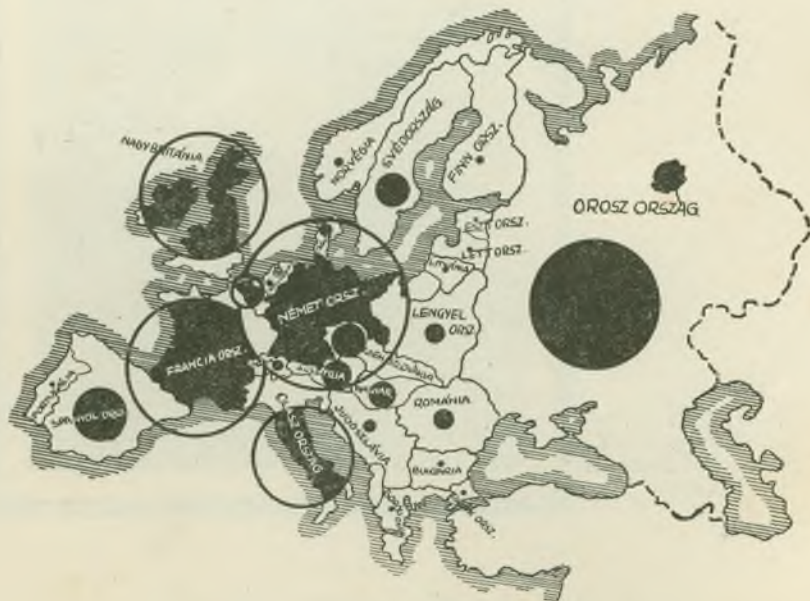
JESZENSZKY ANDOR
belügyminiszteri oszt.
tanácsos, a filmügyek
intézője

ÁRA 1 PENGŐ

A VILÁG MOZGÓKÉPSZINHÁZAI

EURÓPA MOZGÓKÉPSZINHÁZAI

(szövegét l. 8. oldalon)

FILMKULTURA

FILMMŰVÉSZETI- ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

II. ÉVFOLYAM.

= 5. SZÁM. =

1929. MÁJUS 1.

ORSZÁGOS FILMEGYESÜLET

Díszelnök: PEKÁR GYULA — Elnök: MÁRKUS LÁSZLÓ

Hosszú évek küzdelme, keserves harcai után a magyar filmélet döntő és korszakalkotó eseményhez jutott: összefogtak azok, akik a magyar filmgyártás körül dolgoznak, akik a filmből és a filmnek élnek és olyan hatalmas szervezetet alkottak, amely minden bizonnyal Magyarország egyik legszebb és legfontosabb érdekképviselője lesz. Megalakult az *Országos Filmegyesület*, amely magába foglalja a film körül dolgozó kategóriákat, nevezetesen a színészeket, írókat, rendezőket, operatőröket, tervezőket és szakírókat. Hatalmas, súlyos testület lesz az *Országos Filmegyesület*, amelynek alakuló közgyűlésén megnyilvánult a rokonszenv nemcsak az állami és hatósági szervek részéről, de kifejezést adtak rokonszenvüknek a filmköleszönzők és mozgószínháztulajdonosok részéről is. Az az erő, amely összefogja az Egyesületet, az a rokonszenv, amely mindenfelől megnyilvánul az Egyesület működése iránt, biztosíték arra nézve, hogy ez a nagyhorderejű érdekképviselője érdemes és a nemzeti életre nézve igen értékes szellemi és gazdasági munkát fog kifejezni és meg fogja teremteni a jövő nagy és komoly alapokra fektetett magyar filmgyártását.

Az *Országos Filmegyesület* alakuló közgyűlése vasárnap, április 28-án, délelőtt 12 órakor folyt le a *Fészek* dísztermében. Fényes külsőségek között zajlott le a közgyűlés, amelynek minden egyes résztvevője át volt hatva attól a tudattól, hogy fontos esemény részese és hogy mindenki páratlan ügybuzgalommal és munkaszeretettel áll annak az ügynek a szolgálatában, amelynek megvalósításáért az Egyesület megalakult. A magyar film- és színészvilág színe-java jelent meg a közgyűlésen, amelynek megkezdése előtt csoportokban tárgyalták az alakulás szükségességét és jelentőségét.

Az alakuló közgyűlésről a következő részletes tudósításunk számol be:

Már tizenegy órakor gyülekeztek a résztvevők és mire *Pekár Gyula*, volt miniszter a közgyűlést megnyitotta, addigra a következők neveit sikerült feljegyeznünk:

Pekár Gyula, *Pogány Frigyes dr.*, *Pakots József* orsz. képviselő, *Bingert János* min. titkár, *Fehér Ernő* iparfelügyelő, a kereske-

delmi miniszter megbízásából, *Torma Domokos* min. titkár, *Balogh Béla*, *Lázár Lajos dr.*, *Gaál Béla*, *Forró Pál dr.*, *Földes János*, dr. ügyész, *Natzler Ervin dr.*, a Filmalap ügyésze, *Rózsahegyi Kálmán*, *Kovács Emil*, *Horovitz Richárd*, *Gutmann Manó*, *Fayl Gyula*, *Kruppka Andor*, *Lenkei Zsigmond*, *Siklóssi Iván*, *S. Fáy Szeréna*, *Ditrői Mór*, *Sándor Zoltán dr.*, *Steinhardt Géza*,

Bolgár Soma, Szántó Ármánd, Lajta Andor, Uray Tivadár, Kiss Jenő, Radó István, Fodor Sándor, Sándor József, Táray Ferenc, Vitéz Miklós, Hegedűs Tibor, Ferenczy Frigyes, Várday Tódor, Major Dezső, Zsolnay László, Heves Béla, Z. Molnár László, Fehér Arthur, Bánóczy Dezső dr., Letzter József, Boros Mihály, Szirontai Lhotka István tanár, Forgács Antal, Vándory Gusztáv, Zátory Kálmán, Bárdy Ödön, Pázmán Ferencné, Szabka Kálmán, György István, Balogh Béláné, Sacy von Blondel, Kürthy Teréz, Ferenczy Irma, Perczel Oszkár, Pásztory János, Zilahy Gyula, Margittay Gyula, Helldai Andor, Barna Andor, Ihász Aladár, Adler Miksa, Sovisráth István, Altmayer István, Berendik István, Hevessy Gábor, Csiky László, Bánky Viktor, Rónai Géza, Tihanyi Béla, Faragó Béla, Fekete József, Vincze László, Vincze Márton, Répay Sándor, Vajda Sándor, Szulay Gyula, Páris Ila, Toll Gusztáv, Bónis Lajos, Wellner Mór, Békeffy Lajos, Bécsi József, Icsy Rezső és mások.

Az elnöki emelvényen a következők ültek:

Pekár Gyula volt miniszter, Márkus László, Gaál Béla, Lázár Lajos dr., Balogh Béla, Forró Pál dr., Földes János dr. és Boros Mihály.

Néma esendben nyitotta meg a közgyűlést Pekár Gyula, orsz. képviselő, volt miniszter.

— Az alakulandó Szövetség alapítói és előkészítőbizottsága nevében örömmel üdvözlö a megjelenteket és felkéri a jegyzőkönyv vezetésére dr. Sándor Zoltánt, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig Vitéz Miklóst és Táray Ferencet.

— *In hoc signo!* A film jegyében gyűlünk itt egybe és nem szükséges hangoztatnom, hogy a film nemcsak a magyar, hanem a világ jövőjének az új és csodálatos eszközökkel dolgozó műfaja és jaj annak az országnak, amely nem méltányolja a filmet és nem ápolja úgy, ahogy kellene. Az ilyen nemzet nemcsak kulturális és szellemi tekintetben marad el, hanem existenciáját is bizonyos fokig kockára teszi. Én a magyar nemzetet a világ legtehetségesebb nemzetének tartom és nem kell hangoztatnom, hogy ez a magyar tehetség egyszer a háború alatt

már ragyogtatta tudását, bár akkor nem a külföldnek, hanem *magunknak dolgoztunk*. A világháború végével Magyarországon igen fontos tényező volt a filmgyártás, de jött az összeomlás, a forradalom, a kommün, az új államok kialakulása, a nagy káosz és ezzel elpusztult minden, amit addig fölépítettünk. Azóta is temérdek jószándékot tapasztaltunk, de azok a harcok, amelyek a magyar filmgyártás újjáépítésére irányultak, eredményteleneknek bizonyultak. Én érzem, hogy ma olyan stádiumba jutottunk, amely a magyar filmgyártás kérdését *új irányba tereli*. Mindenki be fogja látni, hogy szükség van olyan egyesületre, amely magába tömöríti a filmgyártás körül dolgozó művészi és szellemi erőket. Ennek az új tömörülésnek az a célja, hogy végre *viribus unitis*, egyesült erővel és *nem egymás ellen* küzdjünk mindannyian a nemes cél érdekében. Meg vagyok arról is győződve, hogy a *kormány* is méltányolni fogja ezt a mozgalmat és a kiadandó rendelet módját fog adni arra, hogy Magyarországon is meginduljon a filmgyártás. (Hosszan tartó lelkes taps.)

— Felkérem Gaál Bélát, hogy az *előzetes eseményeket* ismertesse.

Gaál Béla beszédében visszapillantást vett az elmúlt 5 év küzdelmeire, harcaira és rámutatott azok eredménytelenségére és reméli, hogy az új rendelet ki fog bennünket elégiteni. Az új rendelet együtt fogja találni azt a tábort, amely kenyeret és munkát vár. Az új Szövetségnek nemcsak az a célja, hogy tagjainak a gazdasági érdekeit megvédje, hanem, hogy a magyar filmgyártás aktuális problémáit napirenden tartsa és hogy az illetékes helyeket kellő információval ellássa. Az új Szövetség sokat vár az új rendeletről és a most kezdődő munkától.

Földes János dr. ügyvéd, a Szövetség *alapszabályait* ismertette és magyarázta. Az alapszabályokat a közgyűlés *egyhangulag tudomásul vette*.

Pekár Gyula: Van-e valaki, aki az alapszabályokhoz fel akar szólalni?

Pogány Frigyes dr., orsz. képviselő, az Országos Magyar Mozképipari Egyesület elnöke:

— Nagyon köszöni az Egyesület nevében a meghívást és kijelenti, hogy a mai közgyűlésre nagyon szívesen jöttek el ő és társai. Mi mindenkor a magyar film pártolói voltunk és mindig örömmel vettük azokat a mozgalmakat, amelyek a magyar filmgyártás feltámasztása érdekében megindultak. (Helyeslés.) Amidőn ezt őszinte örömmel kijelenti, arra kéri a közgyűlést, engedje meg, hogy egy megjegyzést tegyen.

— Nagyon természetes, hogy ha közös céljaink vannak, *közös erővel sokkal nagyobb* eredményt fogunk elérni...

Horovitz Richárd: Ugy van!

Pogány Frigyes dr.: Természetes azonban, hogy ha ezeken a célokon belül más eszközökkel és más felfogással akarunk harcolni, akkor *tisztességes úri módon fogunk egymással szemben állni*. Már most az első alkalommal is ilyen tisztességes módon akarok harcolni, amikor a megalakítandó Szövetség közgyűlésén fölszólalok. Azt kérem a közgyűléstől, hogy miután az új alakulatban *sem filmkölcsonzók, sem mozitulajdonosok nincsenek*, tekintsen el a közgyűlés a *Szövetség* szótól és vegyen föl *más nevet*, amely jobban felel meg a célnak. Félreértések elkerülése végett kérem ezt kimondani.

Lázár Lajos dr.: Ennek a névnek multja van, de egyéb neveket is hosszabb megfontolás tárgyává tettek. A filmnek három fontos fázisa van: 1. a gyártók, 2. a forgalombahozók csoportja és végül 3. az a csoport, amely a közönség elé viszi a filmet, vagyis a mozgóképszínháztulajdonosok csoportja. Tiltakozik az ellen, hogy akár az „Országos“, akár pedig a „Szövetség“ szót elhagyják.

Horovitz Richárd: Szembeszáll *Lázár* dr. felfogásával és tekintettel arra, hogy a Szövetségben sem a mozitulajdonosok, sem a filmkölcsonzók nincsenek benne a Szövetség elnevezés mellőzését kéri, bár az *Országos* szó ellen nincsen kifogása. Javasolja a *Magyar Filmpártolók Szövetsége* elnevezést.

Lázár Lajos dr. *Natzler* Ervin dr. ügyvéd jogi tanácsára javasolja, hogy az *Országos Filmszövetség* elnevezés helyett *Országos Filmegyesület* elnevezést határozza el a közgyűlés. (Hozzájárulnak.)

Pekár Gyula elnök fölszólítására ezután

Sándor Zoltán dr. fölolvassa azt a listát, amelyet az előkészítő bizottság állított össze az új Egyesület tisztikarára és választmányára vonatkozólag. Ez a lista a következő:

Tisztikar: Díszelnök: *Pekár* Gyula, *elnök:* Márkus László, *társelnökök:* dr. *Lázár* Lajos, Balogh Béla, *alelnökök:* Molnár Dezső dr., Szirontai Lhotka István, Uray Tivadar, *ügyvezető alelnök:* Gaál Béla, *főtktár:* egyelőre betöltetlen, *titkár:* dr. *Sándor* Zoltán, *pénztáros:* Perczell Oszkár, *jegyzők:* gesztessi Balogh Gábor dr., Páncél Lajos és Rónay Géza, *számvizsgálók:* Pálffy György, Lajta Andor és Almássy Endre, *jogtanácsos:* Földes János dr.

Választmány: Major Dezső, Batori Béla, Vanicsek János, Delly Ferenc, Vándory Gusztáv, Gergelyffy Gábor rendőr tan., Boross Mihály, Forgács Antal, Forró Pál dr., vitéz Garamszeghy Sándor, Ditrői Mór, Eiben István, Letzter József, György István, Berendik István, Vincze Márton, Mihály István, Z. Molnár László, Vitéz Miklós, Hevesy Iván, Altmeyer István, Váci Dezső, Várdai Tódor, Fehér Gyula, Pásztor Béla, Lakner Arthur, Bánky Viktor, Lázár István, Pázmány Ferenc és Zsolnay László.

Radó István: Kéri a közgyűlést, hogy a választmányba vegyék föl *Siklóssi* Ivánt és *Lenkei* Zsigmondot is. (Helyeslés.)

Pekár Gyula díszelnök úgy a maga, mint a megválasztottak nevében megköszöni a bizalmat és kéri mindazoknak a támogatását, akik igaz szívből kívánják a magyar filmgyártás föltámasztását. Üdvözlí *Márkus* Lászlót és kéri, hogy e perctől kezdve vegye át az Egyesület vezetését. (Helyeslés.) Még üdvözlí a megjelentek közül *Bingert* János dr.-t a belügyminisztérium, *Fehér* Ernő iparfelügyelőt a kereskedelmi minisztérium nevében, majd üdvözlí a filmkölcsonzók és mozitulajdonosok megjelent képviselőit is.

Márkus László: Hálásan köszöni a megítéltelő bizalmat. Majd áttér arra, hogy a teljes 100 százalékos magyar filmért fognak küzdeni, amit már évekkel ezelőtt is hangoztatott. Nekiink ez az *egyetlen* problémánk: *a teljes 100 százalékos magyar film!* Ami-

kor a Színész Szövetség filmesztálya megalakult, az csak keret volt egy eljövendő nagy magyar egyesüléshez. Az Egyesület jövő működése főleg két irányban fog kifejezésre jutni. Egyrészt művészi és technikai kérdésekkel kíván foglalkozni, de nem kívánja figyelmen kívül hagyni az anyagi és gazdasági érdekeket sem, úgy hogy mindent el fog követni az Egyesület, hogy a magyar filmgyártási érdekeltség anyagi és erkölcsi érdekei hathatós védelemben részesüljenek. Abban a hitben, hogy a munka sikerrel fog járni és abban a reményben, hogy a közgyűlésen összejöttek bennünket támogatni fognak, még egyszer megköszöni a bizalmat. (Helyeslés.) Ezután bejelenti, hogy Farkas Elemér orsz. képviselő és Rákosi Szidi kimentették elmaradásukat.

A közgyűlés azután tudomásul veszi az alapszabályok ama rendelkezését, mely szerint a *rendes tagsági díj* évenként 12 pengő, a *pártolótagok* tagsági díja 6 pengő.

Bingert János dr. min. titkár: Mint a belügyminiszter Öccellenciája és a Filmipari Alap képviselője üdvözlí a közgyűlést és a megalakult Országos Filmegyesületet. Igaz szívből kívánja, hogy a kitűzött célt az Egyesület ki is tudja vívni. Majd beszélt a Filmipari Alap nehéz helyzetéről és kimutatta, hogy Csonka-Magyarországon, ahol annyi és annyi érdek kerül egymással összeütközésbe, nehéz filmet csinálni, mert *rengeteg szempontot kell figyelembe venni*. Kis ország vagyunk és így rengeteg energiát és erőt kell kifejtenünk, hogy célt érhessünk. Csak egységes erővel és vállaltva lehet komoly és produktív magyar filmgyártásról szó. Higyjék el, mondotta, hogy szükség van egy olyan egyesületre, amely talán szélsőséges, de mindig *határozott* hangon a magyar filmgyártás érdekeit fogja szolgálni. (Helyeslés.) Méltóztassék megengedni, hogy ezt az Egyesületet ebben a minőségben köszönt-

sem őszintén és szívem egész melegével.

Pekár Gyula elnök arra kéri Pakots József képviselőt, a magyar filmszakma régi, tehetséges harcosát, hogy tartson beszédet.

Pakots József orsz. képviselő beszédében visszatekint a multra, amikor a magyar műtermek ontoták magukból a filmeket és a jobbnál-jobb magyar filmek, ha *idegen márka* alatt is, de eljutottak messze hazánk határain túl. Ezután a tőke visszahúzódsát ostorozza, aminek azután az lett a következménye, hogy a magyar filmgyártás úgyszólván teljesen megszűnt. De válság van ma az egész világon és ott, ahol még nemrégiben intenzív munka folyt, teljes leromlás állott be. Ha majd a külföldön élő magyar tehetségek hazajönnek, talán lehet remélni, hogy a tőke ismét visszanyeri bizalmát a film iránt és a tőke segítségével újból talpra fog állni a magyar filmgyártás. De szükség van azonkívül állami támogatásra is, mert hiszen a magángazdaság *egyedül* alig képes a filmgyártást teljes mértékben támogatni. A magyar filmgyártás talpraállítása óriási súlyt jelent Magyarország gazdasági helyzete szempontjából is, mert hiszen ettől a kereskedelmi mérleg javulását is remélheti.

Márkus László: A mostani alakulás *válasz* Pakots képviselő úr több kérdésére, hiszen az Egyesület *azért* alakul most, hogy a majdan megindulandó kampányban *fölvetve álljon itten* és rendelkezésre álljanak a gyártásnál közreműködő erők. Várjuk most már, hogy mi fog történni, hogy az Egyesület ott lehessen és az eredményekért harcolhasson.

Forró Pál dr. rendkívül *szellemes* felszólalásában arra kéri a közgyűlést, hogy kezdjük meg a *néma film fölvételeit*, mert eddig csak *beszélő* filmet csináltunk, azaz *csak* beszéltünk, de *nem* csináltunk semmit. Most dolgozzunk és ne beszéljünk. (Helyeslés.)

Guttmann Manó kifejti, hogy abban a hi-

Hébel nemzetközi szállitmányozó
és elvámolási vállalata

VI., Váci-ut 1. (Westend-palota) — Telefon: Auf. 159-47.

szemben jött el, hogy az új szövetségben *mindenki* fog tömörülni, e helyett azt látja, hogy csak *bizonyos csoport* helyezkedik el a Szövetség keretén belül.

Márkus László felvilágosító szavai után

Pogány Frigyes képviselő, az OMME elnöke kér újból szót és amikor megismétli az előbb elhangzott kijelentéseit, utal arra, hogy nem lehet filmgyártást elképzelni, ha a szükséges tőkét vagy legalább is annak nagy részét *csak* egy érdekeltség, vagyis a filmkölcsönzők adják. Nem elég a „spiritus praevallet“, hanem a „pecunia praevallet“ is. Meg kell érteni az elkéseredésüket, amikor az ő zsebükből kitorásznak. A magyar filmkölcsönzők eddig is rengeteg összeget fizettek a filmgyártási *kísérletekre* és úgylátszik a jövőben is a filmkölcsönzők azok, akikre a terhek háramlanak fognak. Természetesen az igazság az volna, ha *mások is* participálhatnának a terhekben és nemcsak a kölcsönzők egyedül. Azt szeretné, ha a magyar filmgyártás egészséges föllendülése érdekében *közös együttműködés* volna elérhető az ösz-

szes érdekeltségek között.

Pekár Gyula elnök nagy örömmel veszi tudomásul Pogány Frigyes dr. képviselő nyilatkozatát, amely voltaképpen *hitvallás a magyar filmgyártás mellett*. Ami nézetének és meggyőződésének ad kifejezést, hogy *Pogány* beszéde után nemsokára megalakulhat a *magyar filmkamara*, amely *egyesíteni fogja az összes filmérdekképviselőket*, hogy azután *közösen* harcolhassanak a jobb magyar jövőért és boldogulásért.

Pekár Gyula elnök ezután felkérte Fehér Gyulát, a Nemzeti Színház kiváló művészt, hogy mondja el a *Hiszkegyet*.

Fayl Gyula, a Magyar Mozgóképzemengedélyesek Orsz. Egyesülete nevében üdvözölte a közgyűlést, illetve az újonnan alakult Egyesületet. A szép beszédet lelkesen megéljenezte a közgyűlés.

Márkus László zárószavai következtek még. Megalakultnak jelenti ki az Egyesületet, amelynek működésére Isten áldását kéri. (Hosszantartó éljenzés) és a közgyűlést néhány perccel 1 óra előtt bezárta.

NYERSFILM

POZITIV, NEGATIV EREDETI GYÁRI ÁRON

KINECHROM, PANKINE, SUPERPAN (éjjeli felvételekre). SZINES POZITIV, ANILINFESTÉKEK.

Vezérképviselő Magyarország részére:

LAJTA ANDOR

Budapest, VII., Erzsébet-körút 30. Telefon: J. 363-76.

CASTIGLIONE HENRIK

m. kir. kereskedelmi tanácsos,
a budapesti „Corso“-mozgóképszínház igazgatója:

A KINEMATOGRAFIA KARRIERJE

Alíg van találmány, amely népszerűsége és elterjedésre vetélkedhetne a kinematografiával. Bár korunk új felfedezései csodálatos gyorsasággal és ellenállhatatlan erővel nyomultak előre az érvényesülés útján, mégis, szinte szédítő az a karrier, amelyet alig három évtizedes pályáján a mozi megtett. Akár azokat a hatalmas tőkét tekintjük, amelyeket a pénz birodalmában a kinematografia mozgat meg napról-napra és amelyek az egész világot behálózó mozgóképvállalatokba vannak befektetve, akár az emberek százazreit, akik egész egzisztenciájukat a fiatal találmánynak köszönhetik, akár pedig azt a pozíciót, amelyet az egész világ gyönyörködtetésében és oktatásában elfoglal, kétségtelen, hogy a film és mozi szorosan összenőtt intézmény a ma kultúrájával, gazdasági, politikai és társadalmi viszonyaival.

A kinematográfia arányai és lehetőségei ugyanis olyanok, hogy hasonló arányokra és lehetőségekre gondolni sem lehetne más korban, mint napjainkban, amikor szinte korlátlan tőkék állanak rendelkezésre oly vállalatok számára, amelyek még a kapitalisztikus gazdaság korában is szinte páratlanok. Gondoljunk csak arra, hogy egy irodalmi filmre nem ritkán százazreket, sőt milliókat költenek el. Ily óriási összegeket eddig csak az emberi művelődés mérföldköveit képviselő képzőművészeti alkotásokért fizettek a nemzeti dicsőségre tartó államok, vagy Dárius kincsével rendelkező pénzfejedelmek.

Iróknak, művészeknek, munkásoknak hatalmas tömegét táplálja a kinematografia és új iparágakat, művészetet és vagyonokat teremtett. Írói és

művészei között elsőrangú tehetségek vannak. Akár a beszélőszinpadnak, a mozinak is megvannak a világszerte csodált és becézett kedvencei oly színészek személyében, akik százazreket keresnek egyedül azon oknál fogva, hogy bennük az egész világ gyönyörködhet. Éppen ez a legmegkapóbb vonása a mozinak, hogy míg azelőtt a kivételes tehetségek többnyire csak a gazdagok számára ragyogtatták művészetüket, addig ma alig néhány fillérért mindenki élvezheti a legkiválóbb szinpad művészek játékát.

A mozi káprázatos hatalma a nagy tömegekből meríti erőit és ez a benső kapcsolat, az érzés és gondolatvilágnak ez a közössége a néplelekkel az, ami igen komoly feladatokat ró a mozi zira. Abban a fejlődési folyamatban ugyanis, amely évszázadok pergésével az emberi kultúra kincseit mind nagyobb sugarakban és mind távolabbi rétegekbe árasztja szét, a kinematografia feltalálásával egyik leghatékonyabb tényező született meg.

A mozit már nem tekinthetjük csupán szórakozó eszköznek. A hírlapirodalommal vállátve, talán még nagyobb nyilvánosságához fordulva, de mindenestre tökéletesebben tudósít eseményekről, tudományos felfedezésekről és mindezek iránt oly rétegekben is tud érdeklődést kelteni, amelyek különben a holt betűk iránt meg lehetős közömbösséget tanúsítanak. A mai külvárosi gyermek és a munkásság kevésbé képzett elemei is tökéletes fogalmat nyernek úgy az aviatikusok merész bravurjairól, mint a sebészeti tudomány haladásáról, még ha eredetileg hiányoznék is bennük az érdeklődés hasonló dolgokról ujságot olvasás útján való értesülésre.

Egyenesen megbecsülhetetlen sze-

repe azonban a filmnek az irodalom propagálása és az esztétikai érzék széles körökben való fejlesztése körül van. A világirodalom végtelenül becses gyöngycit, ha csak konturszerűen is, de művészi ízléssel képes közölni a nagyközönséggel és mindenkiben felkelti a vágyat a gyönyörű munkát olvasva is élvezni. Sienkiewitz „Quo vadis?” című regényéből a hasonló című film bemutatása után csaknem annyi példányt adtak el, mint megjelenése idején, amikor az egész olvasó világot lázba ejtette. Kultúrtekintetből sokkal értékesebb ez a második sikere a könyvnek, mert ez kétségtelenül az irodalmon kívül álló tömegek meghódítását jelenti. Hasonlóképpen áll a dolog a színházzal is. Sokáig féltették a színházat a mozik versenyétől. Hogy alaptalanul, azt a következmények bebizonyították. A mozgósínház felvirágozott anélkül, hogy a színházaknak ártott volna, mert a színházlátogató közönség, ha a filmet fel is karolta, erről a műélvezetről sem mondott le. Emellett nem szabad elfelejteni, hogy a mozi a nagy tömegek, elsősorban a szegényebb osztályok szórakozása. A mai színház, korlátolt befogadóképességével és drága helyárait val elsősorban a jómóduak részére fenntartott intézmény és a kultúrember esztétikai szükségleteinek kielégítésében messze elmaradunk az ókor mögött, amikor Sophokles remekműveinek előadását az egész polgárság ingyen élvezhette. Ezt a visszás állapotot ellensúlyozza a mozi, mert olcsóságánál, a tömegizléshez való alkalmazkodóképességénél és nevelő hatásánál, továbbá művészi értékénél fogva hivatott arra, hogy igazi modern színháza legyen a népnek s a művészetet a szó igazi értelmében demokratizálja.

A film e páratlan gazdasági és társadalmi jelentősége tette lehetővé a kinematográfia hihetetlen arányú fejlődését.

E karrier két francia testvérnek: Lumièr Agostonnak és Lajosnak érdeme, akik 1895-

ben egy olyan készüléket szerkesztettek, amely a mai mozigépek ősmoddellje.

Lumièrcek találmányukat először 1895 február 22-én, a párisi Iparfejlesztő Társaságnak a fotográfiaiparról tartott konferenciáján mutatták be nyilvánosan. Ez alkalommal azonban csak egy filmet vetítettek: a Lumièr-gyár munkásokkal népes kijáratáról készült felvételt. A második előadást ugyanazon év júniusában, a Francia Fotográfiai Társaság Nemzeti Egyesületének kongresszusán, Lyonban rendezték, amelyen már a mai moziműsorokra emlékeztető programot mutatták be:

1. A Lumièr-gyár kijárat. 2. A lyoni börzeter. 3. Béby halászik. 4. Hajtólecke. 5. A kovácsok. 6. Tűzvész. 7. A megszökött öntöző. 8. A torkos Bébé.

Az első előadások leírhatatlan skere bátorította Lumièrceket arra, hogy gépükkel: a „cinematograph“-al — ahogy ellentétben az élőképek vetítésére szolgáló, annakidején „chronophotographia“ név alatt ismeretes, játékszer nivón levő készülékeket elnevezték, — külföldi körútra induljanak.

E körút a kinematográfia páratlan karrierjének legszebb fejezete.

A „cinematograph“-ot megelőző igénytelen kis képszerkezetek révén — amelyek legfeljebb a ló egy-egy lépését, a gólya egy-egy szárnycsapását vagy egy kutya egyetlen ugró mozgását tudták csak visszaadni — máris igen széleskörű érdeklődés nyilvánult meg a „mozgóképek“ legkezdetlegesebb produktumjai iránt is. Lumièrcek 17 méter hosszú s már epizódokat ábrázoló filmjei nyomán a találmány mai világhíre bontakozott ki.

Harminc év telt el az első mozi megnyitása óta és ma?...

Az egész világot behálózva, közel 61.000 mozgóképszínház demonstrálja a zseniális találmány óriási népszerűségét és megdönthetetlen uralmát, mert az ezeregyéj tündérregéit elhomályosító bűvös álomképcével egyként mámorba ringatja az ultramodern nyugat-európai, a senegáli volofot, a turkesztáni perzsát, a filippi szigeti negritót, a mozi művészi és kulturális produktumját egyformán megértik és megtapsolják Budapesten, Londonban, New-Yorkban, Pekingben, Sydneyben és Capetownban...

A Föld mozgóképszínházainak száma az egyes világrészek szerint a következőképp oszlik meg:

A mozik száma*

Európában	— — — — —	29.700
Ázsiában	— — — — —	4.500
Afrikában	— — — — —	700
Amerikában	— — — — —	25.500
Ausztrálában	— — — — —	400
Összesen	—	60.800

(Szemléltetőbb képet nyújt a mozgóképszínházak világrészek szerinti elterjedéséről az első belső oldalon közölt kartogrammunk.)

A kinematografia bőlesője Európa, s amely vezető szerepe van a kultúra szempontjából a többi világrészek felett, nemcsak a találmányban rejlő kulturális, hanem óriási gazdasági értékek kihasználását sem engedte volna ki a kezéből, ha az öt éves kataklizma nem temette volna romjai alá sok annyi másnon kívül az európai filmgyártást is. Így semmisült meg a virágzó magyar, olasz, svéd, norvég, francia és német filmgyártás. (A német filmgyártás mai óriási erőfeszítései is nagyrészt eredménytelenek.) Oly példátlan arányú három évtizedes fejlődésből, mint amilyent a kinematografia tüntet fel, öt évet kiszakítani oly visszaesést von maga után, amelyet pótolni sohasem lehet. A többi európai állam a hazai filmgyártás megteremtése, illetve feltámasztása érdekében hiába hozza meg anyagi erejéhez mérten a legnagyobb áldozatokat is, Amerika hegemoniáját többé sohasem döntheti meg. *Az amerikai filmgyártásban investált tőke oly mérhetetlenül hatalmas, hogy azzal a pénzszegény Európa nem birkózhatik meg még akkor sem, ha az Óvilág érdekeltségei kényszer-eszközökhez nyulnának.* (Amerikai bojkott. Volt róla szó az 1928. évi berlini nemzetközi filmkongresszuson.) Amellett veszedelmes fegyver is volna, amely alapján rendíthetné meg az egyetemleges európai kinematográfiát. A filmművészet ragyogó fejlődésében a nagyközönség szempontjából elképzelhetetlen a reakció. Mindig többet, újat és — jobbat akar látni, különösen a mai nehéz gazdasági viszonyok között, amikor ugyancsak megfontolja azt, hogy mire költi el filléreit, ha nem egzisztenciális szükségletéről van szó!

Az európai filmgyártásban ért veszteségünket is a háború számlájára kell írunk, mert az egyedüli fegyvernek: a szabad versenynek, még a gondolatát is el kell ejtenünk, ha figyelembe vesszük, hogy az amerikai filmgyártás az európai filmkonzumnak ma már több mint 70%-át fedezi kvantitásban. Kvalitásban — azt hisszük — közel jár a 95%-hoz!...

Az európai mozgóképszínházak száma és azok aránya a lakosság számához, valamint

a területhez viszonyítva országok szerint a következő:

Ország	Mozgóképszínházak száma*	1 mozgóképszínház jut 2 km-re	1 mozgóképszínházra jut lakos
Németország	5267	90	11,880
Franciaország	4230	130	9,640
Nagy-Britannia	3869	80	12,440
Oroszország	3839	1225	96,410
Olaszország	3225	96	12,590
Spanyolország	1520	332	14,330
Svédország	1016	448	6,000
Csehország	980	140	13,610
Belgium	960	32	8,230
Ausztria	833	100	7,800
Magyarország	581	160	14,820
Lengyelország	510	762	53,330
Románia	501	589	35,000
Dánia	350	127	10,000
Jugoszlávia	344	725	34,810
Svájc	285	145	14,030
Norvégia	250	1295	11,200
Finnország	235	1652	14,890
Németalföld	228	150	32,890
Görögország	138	927	40,580
Portugália	120	739	46,670
Bulgária	116	888	47,150
Lettország	95	692	20,000
Törökország	71	332	21,130
Esztország	60	752	18,330
Litvánia	46	1212	50,000
Albánia	8	3437	100.000

Táblázatunk szemléltethetőségét az első belső oldalon közölt kartogrammal egészítjük ki:

A kinematográfia magyarországi terjedését a *Filmkultura* februári számában, amelyben Budapest moziviszonyait ismertettük, már illusztráltuk. Megemlítettük, hogy nálunk az első mozgóképelőadást Budapesten 1896-ban tartották meg, az első tulajdonképeni mozgóképszínház azonban csak 10 évvel később, 1906 tavaszán nyílt meg, természetesen szintén a fővárosban.

Az intenzívebb budapesti mozizalapsítással egyidejűleg a nagyobb vidéki gócpontokban is egyre-másra létesültek a mozik. A háborút megelőző évben Budapesten 108, a vidéken 705 mozgóképszínházunk volt.

A világháború alatt a mozik száma alig módosult, de annál mélyrehatóbb

* Különböző szaklapokban megjelent helyi tudósítások alapján összeállítva.

változást vont maga után az ország megcsonkítása.

Több mint 700 vidéki mozgóképszínházunkból 359-et (51%) vesztettünk el, ami katasztrófális hatással járt az egész magyar kinematográfiára: a színházakra, filmvállalatokra és filmgyárakra egyaránt. Virágzó filmgyártásunk úgyszólván egyik napról a másikra megsemmisült, s minden állami támogatás dacára sem tud életre kelni. Mert az évek folyamán hiába szaporodtak szám szerint mozgóképszínházaink, üzemük, miután túlnyomólag jelentéktelen lélekszámú községekben alakultak, legnagyobb részt csak vasárnapi előadásra rendezkedhetett be, (a vidéki moziknak 57%-a a főidényben hetenként csak egy napig tart előadást), ami a filmgyártás megteremtését szinte lehetetlenné teszi. Tudnunk kell ugyanis — s ezt a külföldi példák igazolják — hogy a hazai filmgyártás csak olyan országban fejlődhetik ki, amelynek helyi piaca a filmgyártás költségeit megtéríti.

A filmkölcsönzés a trianoni békeparanccsal azért rendült meg, mert a hazai piac legnagyobb részt elvesztette, a színházak pedig azért jutottak válságba, mert pénzünk elértéktelenedése következtében a dollárokból vásárolt filmek utáni kölcsön-díjat dollárértékben kellett megfizetniük.

A magyar pénz stabilizálása ugyan enyhülést hozott, de egyrészt a lakosság számszerinti stagnálása dacára óriási módon megnövekedett konkurrencia, (a fővárosi mozgóképszínházak befogadó képessége 1914-ről 1928-ra 29,962-ről 36,567-re emelkedett), másrészt az ország katasztrófális gazdasági helyzete válságba juttatta mozgóképszínházainkat, amelynek krízise az 1929—30-iki idényben várható. Kimenetele elé aggodalommal tekint az egész szakma.

Az elmondottakat híven illusztrálja alábbi táblázatunk, amely vármegyék szerint a háború alatti és az 1928. évi moziüzemek számszerű adatait tünteti fel.

A moziüzemek száma:
1914—18-ban 1928-ban

Vármegye: átlag

a) *Duna jobbpartja.*

Baranya	—	—	—	—	10	19
Fejér	—	—	—	—	8	15
Győr	—	—	—	—	1	5
Komárom	—	—	—	—	10	8
Moson	—	—	—	—	8	5
Somogy	—	—	—	—	10	24
Sopron	—	—	—	—	5	9
Tolna	—	—	—	—	14	22
Vas	—	—	—	—	19	9
Veszprém	—	—	—	—	11	13
Zala	—	—	—	—	13	14
Együtt:	109					143

b) *Duna balpartja.*

Árva	—	—	—	—	1	—
Bars	—	—	—	—	9	—
Esztergom	—	—	—	—	3	12
Hont	—	—	—	—	5	1
Liptó	—	—	—	—	2	—
Nógrád	—	—	—	—	5	11
Nyitra	—	—	—	—	15	—
Pozsony	—	—	—	—	11	—
Trencsén	—	—	—	—	9	—
Turóc	—	—	—	—	3	—
Zólyom	—	—	—	—	4	—
Együtt:	67					24

c) *Duna-Tisza köze.*

Bács-Bodrog	—	—	—	—	47	14
Csongrád	—	—	—	—	13	12
Heves	—	—	—	—	7	11
Jász-Nagykun-Szolnok	—	—	—	—	21	28
Pest-Pilis-Solt-Kiskun*	—	—	—	—	94	127
Együtt:	182					192

d) *Tisza jobb partja.*

Abauj-Torna	—	—	—	—	5	2
Bereg	—	—	—	—	5	1
Borsod	—	—	—	—	11	22
Gömör és Kishont	—	—	—	—	9	2
Sáros	—	—	—	—	5	—
Szepes	—	—	—	—	15	—
Ung	—	—	—	—	1	—
Zemplén	—	—	—	—	10	6
Együtt:	61					33

e) *Tisza bal partja.*

Békés	—	—	—	—	21	27
Bihar	—	—	—	—	15	9
Hajdu	—	—	—	—	11	21
Máramaros	—	—	—	—	5	—
Szabolcs	—	—	—	—	13	19
Szatmár	—	—	—	—	8	5
Szilágy	—	—	—	—	7	—
Ugocsa	—	—	—	—	5	—
Együtt:	85					81

* Budapest nélkül.

Vármegye:	A moziüzemek száma:*	
	1914—18-ban	1928-ban
	átlag	
f) <i>Tisza-Maros szöge.</i>		
Arad — — — —	13	2
Csanád — — — —	7	17
Krassó-Szörény — — — —	19	—
Temes — — — —	24	—
Torontál — — — —	34	2
Együtt:	97	21

g) <i>Királyhágón túl.</i>		
Alsó-Fehér — — — —	7	—
Beszterce-Naszód — — — —	1	—
Brassó — — — —	3	—
Csik — — — —	2	—
Fogarás — — — —	1	—
Háromszék — — — —	4	—
Hunyad — — — —	16	—
Kisküküllő — — — —	2	—
Kolozs — — — —	8	—
Maros-Torda — — — —	6	—
Nagy-Küküllő — — — —	3	—
Szeben — — — —	6	—
Szolnok-Doboka — — — —	3	—
Torda-Aranyos — — — —	2	—
Udvarhely — — — —	4	—
Együtt:	68	—

h) <i>Horvát-Szlavon.</i>		
Belovár-Kőrös — — — —	2	—
Lika-Krbava — — — —	—	—
Modrus-Fiume — — — —	—	—
Pozsega — — — —	2	—
Szerém — — — —	11	—
Varasd — — — —	—	—
Verőce — — — —	6	—
Zágráb — — — —	7	—
Együtt:	28	—

i) Fiume város — — — —	8	—
Budapest — — — —	108	87
Magyarország össz.	813	581

Hogy milyen egészségtelen, szinte erőszakos módon növekedett meg Csonkamagyarország moziüzemeinek száma, fenti táblázatunkból már az első pillantásra is megállapítható. Még jellegzetesebb megállapításokra jutunk, ha az adatokat közelebbről vesszük vizsgálat alá.

A területileg teljes terjedelmükben vagy legnagyobb részt megmaradt vármegyéknél a mozik háború utáni szaporulata a következő:

* Lajta Andor: „Filmművészeti évkönyv“ megfelelő évfolyamaiból összeállítva.

Vármegye	Növekedés %-ban
Fejér — — — —	87
Somogy — — — —	140
Tolna — — — —	57
Veszprém — — — —	18
Heves — — — —	57
Jász-Nagykun-Szolnok — — — —	33
Pest-Pilis-Solt-Kiskun — — — —	35
Borsod — — — —	100
Békés — — — —	29
Hajdu — — — —	90
Szabolcs — — — —	46
Csanád — — — —	143

Kirívó példák még Esztergom és Nógrád vármegyék mozi viszonyai. Esztergom megye felét veszítettük el, ám moziüzemeinek száma ma 300%-kal több, mint Trianon előtt. Nógrád megyének pedig több mint 1/3-át veszítettük el, ám moziüzemeinek száma 120%-kal növekedett.

A megváltozott viszonyok fotografiáját az országos adatok egybevetéséből kapjuk meg:

	1 mozgóképszín- háza jutó lakos- ság száma	Területileg 1 mozgóképszín- háza jut km ²
Trianon előtt	25.700	400
Trianon után	14.800	160

A csökkenés a lakosság számához viszonyítva 43, a területhez viszonyítva 60%-os.

Ezek az adatok kommentár nélkül teszik érthetővé, miért jutottak válságba a magyar mozgóképszínházak s velük együtt az egész szakma...

A vidéki színházak száma — mint említettük —, 494. Ezekon kívül van még 59 elvi engedélyes (ezek közül 47 természetli személy), kik ezidőszertint még nem szerezték meg engedélyükhöz az objektumot. E jelen-ség magyarázata abban rejlik, hogy a tőke ma már egyáltalán nem tartja lukratív üzlet-nek a mozi vállalkozást s tartózkodik azok finanszírozásától. Miután pedig az elvi enge-délyesek saját tőkével legnagyobb részt egy-általán nem rendelkeznek, valószínű, hogy az új engedélyesek belátható időn belül nem jutnak abba helyzetbe, hogy koncessziójukat kiaknázhassák.

A működő vidéki mozik befogadóképes-sége csak valamivel haladja meg a 142.000-ét, úgy hogy a színházak átlagos befogadóképes-sége alig 300. (A budapesti átlag 415.)

A vidéki moziengedélyesek megszólása jogi természetűként a következő:

Az engedély tulajdonosa	Az üzemek száma*	%
Természetes személy	295	59
Község	24	5
Részvénytársaság	43	9
Egyesület	65	13
Iskola	14	3
Társas	53	11

A társas tulajdonban lévő engedélyek legnagyobb része (43) természetes személyeknek természetes személyekkel való társulás birtokában van.

A vidéki mozgóképszínházak a heti üzemnapok száma szerint a következőképp oszlanak meg:*

* Lajta Andor 1929. évi Filmművészeti évkönyvéből összeállítva.

Hetenkint 1 üzemnapos	281	57%
Hetenkint 2 üzemnapos	83	17%
Hetenkint 3 üzemnapos	53	11%
Hetenkint 4 üzemnapos	24	5%
Hetenkint 5 üzemnapos	7	1%
Hetenkint 6 üzemnapos	1	0%
Hetenkint 7 üzemnapos	33	7%
Üzemen kívüli	12	2%

Összesen 494

Nagyon természetes, hogy úgyszólván kivétel nélkül ünnepnap is tartanak előadást, ezzel szemben legnagyobb részük — a kimondott fürdőhelyi mozikon kívül — a nyári időnyelen zárva tart.

A FILMCENZURA FILMRAKTÁRA ÉS A FILMEK ELSZÁLLÍTÁSA

Az alsófokú tűzrendészeti hatóságok az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság raktárában tárolható film mennyiségét vita tárgyává tették. Felelőzés folytán a belügyminiszter az 1929. évi, január hó 25-én 247.878/1929. VIII. B. M. szám alatt kelt harmadfokú határozatával, az O. M. B. raktárában tartható film mennyiségét 100 kg-ban állapította meg és kimondotta, hogy amennyiben a kezelés alatt álló és vizsgálatra váró anyag ezt a mennyiséget meghaladná, a megvizsgált filmeknek az O. M. B. azonnali elszállításáról tartozik gondoskodni.

Az O. M. B. elnöksége ennél fogva az OMME-tel történt megegyezés alapján a következőket rendelte el:

1. Az 1929. évi május hó 1-től kezdődőleg az O. M. B. a megvizsgált és nyilvános előadásra akár alkalmasnak, akár alkalmatlannak talált filmanyagot közvetlenül az ülés befejezte után, este 6 órakor az *IBUSZ RT. filmszállítási osztályának* fogja átadni.

2. Az O. M. B. a nyilvános előadásra alkalmasnak talált filmanyagot ugyanabban a csomagolásban fogja a szállító vállalatnak kiadni, amelyben az vizsgálatra beszállított. Kívánatos tehát, hogy a beszállító cég címe minden dobozon fel legyen tüntetve, nehogy a kézbesítés ennek hiányában akadályokba ütközzön.

3. A nyilvános előadásra alkalmasnak nem talált, tehát betiltott filmanyagot az O. M. B. ólompecsétjével lezárt bádog-

dobozban fogja az *IBUSZ*-nak kiszolgáltatni, amely vállalat a filmet tűzbiztos pánccél szekrényben mindaddig elraktározza és az O. M. B. rendelkezésére tartja, amíg:

a) az O. M. B. a filmet a felelőzés elbírálása céljából távbeszélőn be nem kívánja;

b) vagy pedig a nem felelőzött képszalagnak a fél részére való kézbesítésére írásos engedélyt nem ad. Ebben az utóbbi esetben az *IBUSZ* az üres dobozt az O. M. B.-hoz beszállítani tartozik.

A szállítási és tárolási díjak:

Az *IBUSZ RT.* az *OMME.* elnökségével történt megállapodás alapján a következő díjakat számíthatja fel:

A filmeknek az O. M. B.-tól a cégek raktárába való szállítási díja 7 (hét) felvonásig P 2, azaz kettő pengő. Minden további felvonásért külön 30 fillér számítható.

Ha az *IBUSZ RT.* a filmet a cég raktárába már leszállította és ott máshová történő szállításra kap utasítást, az említett díjak kétszerese fizetendő.

Egyfelvonásos filmeknél (burlesk, rek-lámfilm, híradó) darabonként 40 fillér számítható.

Az O. M. B. által betiltott filmek tárolási díja — tekintet nélkül egy film felvonásának számára — filmenként és naponként 10 fillér.

A betiltott filmeknek a felelőzés elintéztetése céljából az O. M. B.-hoz történő visszaszállítása esetén a fentemlített díjak természetesen újból felszámíthatnak, valamint akkor is, amikor a film a vizsgálat után ismét a cég raktárába szállítatik.

FRITZ FREUND,

1:3

az *Österreichische Filmzeitung* főszerkesztője most ünnepelte meg ötvenéves születésnapját, amely alkalomból nemcsak a bécsi filmélet, hanem a külföld minden országa szeretettel üdvözölte a közbecsülésben álló szerkesztőt. Fritz *Freund* avatott tollu munkása az osztrák filmsajtónak nemcsak elméletileg, hanem ismeri a szakmáját gyakorlatilag is. Mielőtt megalapította Ausztria legtekintélyesebb

filmlapját a *Filmbotet*, gyakorlati munkát fejtet ki a filmkölcsonzésben, a gyártásban és ennek során szoros összműködésben volt Erich *Pommerel*, aki a háború előtt Freunddal csinálta Bécsben az első filmeket. A háború után Freund megalapította az osztrák Bund hivatalos lapját a *Filmbotet*, amelyet 1926-ig adott ki és szerkesztett. Azóta kiadója és főszerkesztője a tulajdonát képező *Österreichische Filmzeitungnak*, amely ma Ausztria vezető orgánuma és a volt monarchia minden államában a legolvasottabb filmszaklap. Bécsben általános népszerűségnek örvend, de ismerik és szeretik az utódállamokban is, ahonnan születésnapja alkalmával igen sokan üdvözölték.

Egész Európában attól félnek, hogy a következő szezonban Amerikából sokkal kevesebb némafilm jön át Európába, mint eddig. Ez a félelem bizonyos mértékben indokolt is, hiszen Amerikában kétségtelenül erősen hódított a hang- és beszélőfilm-mozgalom és azokban a műtermekben, ahol eddig százával készítették a némafilmeket, most bizony csend honol, mert a gyártási tulsúly áthelyezkedett a beszélőfilm-műtermekbe. Jóllehet ez a kérdés még nincs elintézve, vajjon a hang- és beszélőfilm mennyire életképes, lesz-e nagy jövője és vajjon nem átmeneti jellegű divat-e, mégis jelenleg ez a divatos filmpolitika. Ez olyan probléma, amelynek megítélésére ma még senki sem alkalmas, tény azonban az, hogy egyelőre ezzel a mozgalommal kell számolni és az amerikai filmgyártás terén a statisztika már is a hang- és beszélőfilm javára alakul ki. Az amerikai gyárak ugyanis már közzétették jövőévi programjuk egy részét, amelyben kb. 720 film elkészítését jelezték. Ez a 720 film a gyártócég és a film fajtája szempontjából a következőképp oszlik meg:

	Némafilm	Beszélőfilm
United Artists	10	7
Paramount	15	45
Metro	15	45
Fox	10	40
Tiffany	20	4
F. B. O. (most Rádió-Pictures)	—	30
First National	—	40
Warner Bros.	—	30
Universal	40	20
Pathé Exchange	10	20
Gotham	10	2
Columbia	18	6
összesen	148	289

Lehetséges, hogy ez a program még időközben változik, azonban az eddigi statisztika ezt a hadállást tünteti fel.

A MŰTEREM

Vasárnap, április 21-én, d. e. mutatták be a kormányzó, a miniszterek, állami és társadalmi előkelőségek jelenlétében a *Hunnia-Film* első nagy filmjét, a „*Mária nővért*“. A film scénáriumát *Pekár Gyula* meséje alapján *Lázár István* írta, a rendezést pedig *Forgács Antal* végezte. A film meséje rendkívül kedvesen és szentimentálisan indul és elejétől végig leköti a néző figyelmét. A szereplők — valamilyen — színjátszási tudásuk legjavát adták. Különösen *Iris Arlan* és a tragikusvégű *Werner Pittschau* tűntek ki és a film sikere elsősorban is főleg nagyszerű művészetüknek tudható be. A magyar szereplők közül különösen *Zátony Kálmán* és *Páris Ilka* vonták magukra a nézők érdeklődését. A fotografiák a szenzáció erejével hatottak és *Eiben István*, aki ezeket a tiszta és művészi felvételeket csinálta, *európai vonatkozásban is* kitűnően megállja a helyét. A közönség, amely a darab végén könnyezve állt fel a helyéről, lelkesen megtapsolta a *Hunnia első nagy filmjét*.

Az UFA a Magyar Rapszódia nagy sikere után ismét Magyarországon forgatja egyik filmjét. Ezt a filmet is *Székely János*, az Ufa nagytehetségű magyar dramaturgja írta, címe pedig: „*Délután fél négykor*“. Az elmúlt napokban megtartott sajtóértekezleten *Hans Schwarz*, a darab rendezője, kedves közvetlenséggel mondotta el a darab bűbajos tartalmát, ami mindenkét frappirozott és lenyűgözött. A felvételek Magyarországon május 7-én indulnak meg és a főszerepeket *Dita Parlo*, *Willy Fritsch* és *Rózsahegy*

Kálmán fogják játszani. Két film készül egyszerre: egy hangfilm és egy néma film. A felvételeket *Günther Rittau*, az Ufa nagyképzetségű operatőrje végzi, a díszleteket *Kettelhut* tervezi, a zenei részt pedig *Neumayer* zeneigazgató irányítja. A felvételek gazdasági része *Pfeiffer* igazgatóhoz tartozik. *Erich Pommer* május elején érkezik Budapestre, hogy az összes munkálatokat az ő vezetésével induljanak.

Éjfél-től-Reggelig a címe annak a filmnek, amelynek felvételei május közepén indulnak meg. A filmet *Steinhardt* Géza filmvállalata készíti, aki most magyar filmek gyártására és külföldi filmek forgalombahozatalára rendezkedett be. A darabot *Walter Reisch* írta, rendezők: *Dr. Lázár Lajos* és *Paul Sugár*, a Berlinben élő magyar filmrendező. Főszereplők: *Hans Adalbert Schlettow*, a Volga-Volga főszereplője, *Lissy Arna*, a bécsi kedvence, *Charlotte Susa* és *El Dura*, egy Berlinben élő mulatt színésznő. Természetesen kiváló magyar erők is fognak a filmen közreműködni, akikkel a tárgyalások most folyamatban vannak. Az új filmgyár és filmvállalat kereskedelmi ügyeit *Bolgár Soma* intézi, aki évekkal ezelőtt az Országos Magyar Mozgóképipari Egyesületnek volt az elnöke, a magyar kinematografia régi harcosa és aki az utóbbi években a külföldön fejtett ki tevékenységet. Ezt a filmet követi rövidesen még két nagy magyartárgy film és egy bohózat, amelyen *Steinhardt* fogja a főszerepet játszani.

Gerő István
a Forum filmszínház új igazgatója.

ÚJ ÉPÍTÉSI SZABÁLYRENDELETET

adott ki a székesfőváros területére a Közmunkák Tanácsa. Az új szabályrendelet a Budapesti Közlöny április 28-iki (96-ki) számában jelent meg és 34 §-ban sorolja föl azokat a lehetőségeket, amelyek keretén belül Budapesten új mozgóképszínházakat lehet építeni vagy régiakat átalakítani. A jövőben új budapesti filmszínház építésénél ez az új Építésügyi Szabályzat mérvadó és az építési engedély kiadása előtt még a tűzoltófőparancsnokságot is megkérdezik. Az új szabályrendelet 3. szakasza megállapítja, hogy a hatszáznál nem több személy befogadására alkalmas filmszínház milyen feltételek mellett nyitható meg. A 4. szakasz a 800 és 1200 személyes színház építkezéséről intézkedik. Az 5. szakasz tűzbiztonsági intézkedéseket tartalmaz. A 6. § arról szól, milyen intézkedéseket kell foganatosítani, ha a mozgóképszínházban színelőadások megtartására alkalmas színpadot stb-t akarnak berendezni. A 7. szakasz az épület anyagáról intézkedik, míg a 8. szakasz a nézőtérre vonatkozólag ad részletes utasításokat. Hasonló rendelkezéseket

tartalmaz a 9. szakasz is. A 10. 11. 12. és 13. szakaszok az előcsarnok, a váróterem, a lépcsők építkezéseit írják elő, a 14. szakasz a folyosókról szól, amelyet a 15. szakaszban foglalt további intézkedések követnek a kijáratok tekintetében. A 16. és 17. szakasz az ablakokról és ajtókról rendelkezik. A 18. § a füstelvezetőről ír elő utasításokat. A 19. szakasz a vetítőkamra berendezéseit tárgyalja. Hasonlóképpen a 20. szakasz is. A 21. szakasz előírja, hogy filmszínházban már erőforrást, mint elektromos erőforrást használni nem szabad. A 22. 23. 24. és 25. szakaszok a világításról tartalmazzak utasításokat. A 26. § szerint a jövőben filmszínházakat csakis központi fűtéssel szabad fűteni. A 27. § a ruhatárról szól. A 28. 29. 30. szakaszok közigazgatási utasításokat tartalmazzak. A 31. szakasz a szabadmozgókról intézkedik (kertmozgók stb.) A 32. szakasz szerint alkalmi, tehát nem mozgóképszínházi előadások megtartásánál előbb tűzrendészeti vizsgálatot kell tartani. A 33. § végrehajtási utasítás, mely szerint a jelen szabályzat már a meglévő mozgóképszínházakra s érvényes és ez új intézkedések egy év alatt végrehajthatók. Természetesen az esetleges átalakításoknál az élet és egyéb biztonsági szempontokat tartják kellőképpen szem előtt. Az új építési szabályrendelet május 15-én lép életbe.

**STERN
EXPRESS**
FILMSZÁLLÍTÓ
5 Rue Cardinal Mercier
PARIS IX.

TEL.: GUT. 49-08.
Táv. cím: Sternex Paris.

Bécsi fiók:
Stern-Express, Wien, VII.,
Lindengasse 49.
Telephon B 39-0-39.
Tel.-Adr.: Sternex Wien.

Budapesti képviselő:
I b u s z - filmszállítás,
VII., Akácfu-ucca 5. Telefon: József 418-72, 418-73.

AZ OKTATÓFILM

A SZÁMTAN ALAPMŰVELETEI FILMEN

(SZEMELVÉNYEK)

(Copyright by Stefanie F. Alberti Budapest, Hungary 1929. — Minden jog fenntartva.)

Irta: F. ALBERTI STEFÁNIA

A film-abc megkonstruálása után önként felvetődik a kérdés, melyik az a mód, amely a *szám*tan alpműveleteit a legszemléltetőbben tanítja a film segítségével. Köztudomásu, hogy igen sok az olyan gyermek, akinek a számtan iránt semmiféle „érzéke“ nincsen. Az *analfabéták* számára, szerintem, szintén nélkülözhetetlen a számtanba való bevezetésnek ez a formája. Természe-

tesen elmaradhatatlanok a különféle variációk és mint a film abc-nél, a további gyakorlatok. Erre vonatkozó fel-fogásomat Kőrösi Henrik miniszteri tanácsos úr is megerősítette alant, reám nézve megtisztelő véleményezésében.

A *film-szám*tan alpműveleteinek szemléltető ismertetésére szolgáljon a következő útmutatás:

UTMUTATÓ

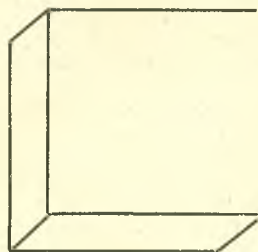
Az egyes számok kialakulás utáni ábrája mellékelve. Formájuk lehetőség szerint a dominókövek fekete pontjainak csoportosítása szerinti.

A számegységek első megjelenéskor 4—5-ször egyenkint át- és visszaváltoznak megfelelő arab számjegyekké.

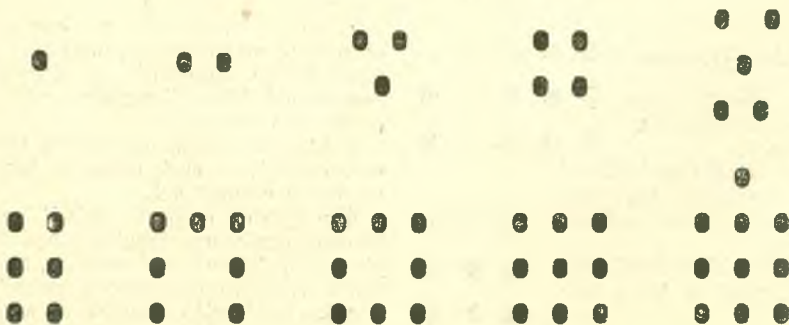
A filmek az ismert trükkfilm, vagy Tintamatyi-filmek szerint rajz után készülnek.

A számokat alkotó golyók mindenkor ugrálva válnak a vásznon láthatóvá. Csak amidőn eredményként a kockába vándorolnak, lassítják menetüket és gurulva, vagy csúszva tűnnek el utóbbiban.

Az eredményt felmutató kocka egy üvegből készült, teljesen áttetsző hexaeder.

Amidőn a beleszaladó golyók láthatóan többé-kevésbé megtöltik, a kocka mázzal bevonódik és tetején arab számjegyekkel kiíródik a művelet eredménye:

Összeadás filmen

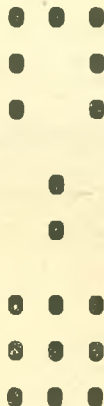
A vászon alsó jobbsarkán az utmutatóban leírt üres üvegkocka. A vászon baloldalán mellékelt rajz szerint kialakul golyókból a hetes.

Függőlegesen, valamivel távolabb, de ugyanabban az irányban kialakul alatta a kettes. Néhány másodperc szünet.

A hetes és a kettes összeilleszkedve kiadják a kilencet. Néhány másodperc szünet.

A kilences csoport golyói egyenként beleszaladnak az üvegkockába.

A kocka tetején kiiródik az arab kilences.

Példa több számjeggyel

A vászon baloldalán mellékelt rajz szerint kialakul golyókból a hármas.

Alatta úgy, hogy a hármas szintén látható, kialakul az egyes.

Ezek alatt úgy, hogy az előbbieket láthatók, kialakul a négyes.

Ezek alatt úgy, hogy az előbbieket láthatók, kialakul a kettes. Néhány másodperc szünet.

A négyes leszalad a ketteshez és együtt hatossá illeszkednek. Az egyes leszalad a hatoshoz és együtt hetest képez. Végül a hármas leszalad a heteshez és így hozzáilleszkedve, a négy szám együtt kiadja a tizes számot. Néhány másodperc szünet.

A tizes csoport golyói egyenként beleszaladnak az üvegkockába.

A kocka tetején kiiródik az arab tizes.

Kivonás filmen

A vászon alsó jobbsarkán az utmutatóban leírt üres üvegkocka.

A vászon baloldalán kialakul golyókból, mellékelt rajz szerint a kilences. Néhány másodperc szünet.

(A golyók a kivonásnál halványabbak, mint a többi műveletnél.)

Vízszintesen ugyanabban a magasságban kialakul valamivel távolabb a kettes. Néhány másodperc szünet. A kettes golyói sötétebbek.

A két sötétebb golyó most mellékelt rajz szerint ugorva ráterül a kilences középső, alsó két golyójára és teljesen elfedi azokat. Látható az eltérés mellékelt rajz szerint. Néhány másodperc szünet.

Hirtelen megindul a két sötétebb golyó oly módon, mint ha kiszakadna az egységből. Egyenletes lökésekkel lefelé tart és eltűnik a vászon alsó részén, mintegy leperogve arról. Néhány másodperc szünet.

Látható a csonka kilences, mellékelt rajz szerint.

A csonka kilences hét golyója a vászon jobboldalán lévő üvegkockába egymásután bezállingózik.

A kocka tetején kiiródik az arab hetes.

Szorzás filmen

A vászon felső jobbsarkán az utmutatóban leírt üres üvegkocka. A vászon baloldalán a kockával vízszintesen, mellékelt rajz szerint, golyókból kialakul az ötös szám. Néhány másodperc szünet.

Az ötös golyós csoport alatt egy összecukott jobbkéz jelenik meg. A jobbkéz sablonos mozdulattal kifeszíti a hüvelykujjat, jelezve az első csoportot.

Néhány centiméterre az első ötös csoporttól megjelenik a második ötös csoport. A kéz áthúzódik a második csoport alá, kifeszíti a mutatóujjat és jelzi, hogy ez a második.

Néhány centiméterre a második ötös csoporttól megjelenik a harmadik ötös csoport. A kéz áthúzódik a harmadik ötös csoport alá, kifeszíti a középujját és jelzi, hogy ez a harmadik.

Néhány centiméterre a harmadik ötös csoporttól megjelenik a negyedik ötös csoport. A kéz áthúzódik a negyedik ötös csoport alá, kifeszíti a gyűrűs ujját és jelzi, hogy ez a negyedik.

A kéz mutatóujja egyenként, tehát négyszer odabök az első, második, harmadik és negyedik csoport alá.

A negyedik csoport golyói egyenként beleszaladnak az üvegkockába. Megszakítás nélkül követik a harmadik, majd a második, végül az első csoport golyói.

A kocka tetején kiiródik az arab huszas.

Osztságos film

A vászon felső jobbsarkán az utmutatóban leírt üres üvegkocka.

A vászon baloldalán, mellékelt rajz szerint golyókból kialakul a négyes. Néhány másodperc szünet.

Függőlegesen végigszaladó repedés kettéválasztja a négyest, amely így jobbra és balra kissé távolodik egymástól. Vízszintesen végigszaladó repedés, mindkét részt kettéválasztja, úgyhogy a négyes négy golyója külön-külön látható. Néhány másodperc szünet.

Az így kialakult negyedrészekből három egymásután évenletes tempóban lefelé lökődik és eltűnik a vászon alsó részén. Néhány másodperc szünet.

Az utolsó a vásznon megmaradt golyóból álló negyedrészt beleszalad az üvegkockába.

A kocka tetején kiíródik az arab egyes.

Másik példa

A vászon baloldalán golyókból kialakul a kilences. Ugyanezen módszer szerint játszódik le a kép. Csupán azzal a különbséggel, hogy a kilenest két függőlegesen végigszaladó repedés osztja három részre.

Harmadik példa

A vászon baloldalán, mellékelt rajz szerint golyókból kialakul a nyolcas. Ugyanezen módszer szerint játszódik le a kép. Csupán azzal a különbséggel, hogy a repedések folytán letört darabokként válnak le a különzaladó kettesek. (Mellékelt rajz szerint.)

Negyedik példa

A vászon baloldalán, alanti rajz szerint golyókból kialakul a tízes. Néhány másodperc szünet.

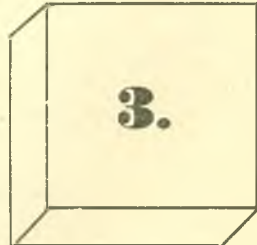
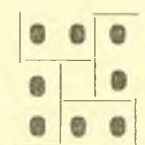
Függőlegesen végigszaladó két repedés három hármas csoportra osztja a számot, amelyek megmozdulva, nemcsak egymástól távolodnak el, hanem lejjebb szaladnak a tízes tetőzetét képező felső golyójától. (2-ik alanti rajz szerint.) Néhány másodperc szünet.

A középső és alsó hármas csoport egyenesen lefelé lökődve eltűnik a vászon alsó részén. (Mellékelt rajz szerint.) Néhány másodperc szünet.

A felső hármas csoport beleszalad a kockába.

A kocka tetején kiíródik az arab hármas.

A tízes csoportból megmaradt golyó odagurul a kockához és annak alsó jobbsarka mellett megállva, de a kockán kívül átváltozik arab egyesre.

1.

Kőrösi Henrik min. tan. véleményezése:

F. Alberti Stefániának a négy szám-tani alpműveltet filmen való szemléltetésére vonatkozó tervezetét gondosan áttanulmányoztam.

Már 1793-ban rájött Busse Gottlieb arra, hogy a pont a számtantánításnál mennyire alkalmas a szemléltetésre. Pontokból egész számrendszert állított össze. E kiváló filantropista alapgondolatát felhasználva, ugyancsak pontokból Böhme, egy áttekinthetőbb számrendszert szerkesztett. Nyomdokain haladt később Hentschel, Sobelwsky és Büttner. Nálunk Lutter, Ambros—Kopieczky Busse, Kovács Lajos és Böhme rendszere alapján foglalkoztak a számtani szemléltetés módjával.

F. Alberti Stefánia igen helyesen a kipróbált (a dominókövek fekete pontjainak csoportosítása szerint való) szemléltető rendszereket vette alapul, mert ezek különböző csoportok szerint való elhelyezése igen alkalmas a filmen való felhasználás céljára is. A négy alapművet szemléltetésére vo-

natkozó példák megoldása nemcsak áttekinthető, hanem annyira egyszerű is, hogy a legideálisabb tanítási segéd-eszközzé válhat használata esetén, ha azt alkalomszerűen, a *tanítási anyaggal összhangba hozva* vezetnék be. Természetes, hogy mind a négy alapműveletnek *többféle számértékkel egyszerre* való bemutatásából pedagógiai hasznot nem várolok, de *elkülönítve s rendszeresen egy-egy tárgyalandó számkör tanítási órájának feltétlenül* még a legjobban bevált orosz számológépnél is alkalmasabb szemléltető eszközévé válhat ez az elméletben kitűnően összeállított *oktatófilm*. Más kérdés, hogy mikor lesznek iskoláink oly vetítőkészülékkel felszerelve, *amelyet bármely tanítási óra alatt használhat a tanító szemléltetés céljából saját osztályában, a tanítási anyag tárgykörének keretein belül maradván.*

A KATHOLIKUS FILMKONGRESSZUS PROGRAMMJA

Münchenben június 17—20-ig Nemzetközi katolikus filmkongresszust tartanak, amelynek színhelye a Hotel Union lesz. A müncheni kongresszus programja a következő:

Június 17, hétfő, d. e. 10-kor a Nemzetközi Katolikus Filmbizottság ülése,

d. u. 3-kor az egyes országok nemzeti bizottságainak az ülése,

este 8-kor díszgyűlés, amelyen P. Muckermann „Katholikusok és a film” címen tart előadást.

Június 18, kedd, d. e. 9-kor a kongresszus megkezdése, 1. az elnök megnyitó beszéde, 2. a Nemzetközi Katolikus Filmbizottság jelentése „Hágától—Münchenig” címmel, amelynek egyik fő témája a „Filmcenzúra a gyakorlatban és a törvényhozásban”, d. u. 3-kor az előadások folytatása, amelyen szóba kerülnek a katolikusok követeléseit a filmcenzurára vonatkozóan, este 8-kor filmelőadás.

Június 19, szerda, d. e. 9-kor előadás: „A cenzúra és az ifjúság védelme” címmel a következő alpontokkal: a gyermek a műteremben, a gyermek a mozgóképszínházban, a cenzúra gyermekek és a felnőtt ifjúság számára. A délutáni előadás során a mozgóképszínház világlátási berendezéséről tartanak előadást. Utána a kongresszus addigi tárgyalásainak az összefoglalása.

Június 20, csütörtök, d. e. 9-kor az egyes államok cenzurabizottságainak katolikus tagjainak a konferenciája, továbbá a filmgyártók és kölcsönzők konferenciája.

Akik ezen a kongresszuson részt venni akarnak, jelentkezzenek levélben a Nemzetközi Katolikus Filmbizottság elnökénél, dr. Ernst-nél, München, Pestalozzi-str. 1.

Franciaország hercegérseke, Dubois, köriratott intézett a francia papsághoz, amelyben kéri az érdekelteket, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt a kongresszuson.

DE FEO BERLINBEN

Aprilis 17-én Berlinbe érkezett *De Feo*, a Római Nemzetközi Oktatófilm-Intézet vezérigazgatója, hogy az intézet érdekében előadást tartson a német szakmának. Napokon keresztül beható tárgyalásokat folytatott a német oktatófilmgyártás vezetőivel, akikkel megbeszélte a németek közreműködését a római intézetenél. Berlini tartózkodása alkalmával *De Feo* tiszteletére teadélután rendezett a *Bund Deutscher Lehr- und Kulturfilm-Hersteller* című egyesület, amely nagy sikerű demonstráció volt *De Feo* személye mellett. A megjelenteket *Cürtis* dr., a Bund elnöke, mutatta be *De Feo*-nak, akit meleg szavakkal üdvözölt berlini tartózkodása alkalmával. *Cürtis* dr. beszédében kiemelte a római intézet nagy kulturális jelentőségét és ama reményének adott kifejezést, hogy a német kormány a német oktatófilmgyártás iránt is nagyobb jóindulatot fog mutatni, mint ahogy azt eddig tette. Kiemelte a szónok, hogy a németek szívesen résztvesznek a nemzetközi intézet munkájában.

Cürtis dr. beszéde után szólásra emelkedett *De Feo* vezérigazgató, aki franciayelvű beszédében elsősorban is megköszönte a szívélyes fogadtatást. Azután részletesen kifejtette az intézet programját és célkitűzését. Hangsúlyozta, hogy az oktatófilmgyártás iránt mindenütt többé-kevésbé kifogások merültek föl, amelyek azonban — szerinte — csak részben indokoltak. Az intézet meg akarja ismerni az egyes országok oktatófilm-szükségletét, a kívánt filmek válfaját és minőségét. Ezt úgy lehet — szerinte — legcélszerűbben megállapítani, ha országonként bizottságok alakulnak, amelyek az illető ország kívánságainak megfelelően alaptíják meg, hogy az illető országban

milyen minőségű oktatófilmekre van szükség. Emellett arra is kell ügyelni, hogy a gyártott filmek végeredményben ne csak az illető országban feleljenek meg, hanem alkalmasak legyenek a kivitelre és arra is, hogy más országban is lehessen azokat előadni. A meglevő filmeket *De Feo* szerint be kellene mutatni ezeknek az országos bizottságoknak, amelyek azután javításokat, módosításokat vagy változtatásokat javasolnának, amennyiben ilyen változtatásokra szükség volna. Az intézet az összes meglevő filmekről egy ötnyelvű katalógust akar kiadni, amely azután alkalmas volna arra, hogy a nemzetközi oktatófilm-cserét könnyen keresztül vigyék. Az intézet további célja, hogy az egyes országokban keresztül vigye azt, hogy a behozatalra kerülő oktatófilmek vámmentesek legyenek. Ezek az előmunkálatok most folyamatban vannak és ha befejeződnek, akkor a Népszövetség elé terjesztik, hogy az egyes nemzetek között egységes megállapodást lehessen létrehozni. Némely országban olyan hallatlanul magas a vám, hogy azt az oktatófilm nem bírja el. Ez azért van, mert az egyes államok nem tesznek különbséget játékfilm és oktatófilm között és a vámkezelés során egyforma vámmal sújtják a filmeket. Technikai téren az intézet összegyűjti az 1894 óta kiadott szabadalmakat és ezt az anyagot azután állandóan ki fogja egészíteni. A szaksajtó terén az Oktatófilm-Intézet szintén kutatómunkálatokat végez. Az intézet a jövőben egy ötnyelvű folyóiratot fog kiadni, amelyet díjtalanul fog a világ minden tájába az érdekelteknek elküldeni.

De Feo beszédét, amely az első nagy megnyilatkozás a Nemzetközi Oktatófilm-Intézet részéről, nagy hatást keltett és a szónokot sokáig ünnepelték.

A NEMZETKÖZI OKTATÓFILM INTÉZET VÁLASZMÁNYI ÜLÉSE

A Nemzetközi Oktatófilmintézet általános végrehajtóbizottsága Prof. Alfredo Rocco elnökletével ülést tartott, amelyre Franciaországból Louis Lumière, Németországból Prof. Hugo Kruess vett részt, azonkívül jelen voltak Olaszország, Spanyolország, India, a Szellemi Együttműködés Nemzetközi Egyesületének a megbízottai és természetesen *De Feo*, az Oktatófilmintézet vezérigazgatója és Prof. G. Opreacu, a Nemzetközi Oktatófilmintézet titkárja. Az ülésen *De Feo* vezérigazgató hosszasan beszámolt amerikai tanulmányútról és ismertette az amerikai filmgyártás mai állását. Ezután *De Feo* az intézet egyes osztályainak a működését

ismertette és előterjesztette a jövő programot is. Néhány felszólalás után a végrehajtóbizottság egyhangúlag tudomásul vette *De Feo* tartalmi jelentését és eddigi működéséért jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki. Az ülés további során beszámoltak arról, hogy a Nemzetközi Oktatófilmintézet szoros összeköttetést tart fenn a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézettel, a Szellemi Együttműködés Nemzetközi Intézetével és a Nemzetközi Munkaügyi Hivatallal. Ettől az összműködéstől a Nemzetközi Oktatófilmintézet a jövőt illetőleg igen sokat remél.

Az oktatófilm Finnországban. A finnországi Tanítók Egyesülete már a múlt évben igen behatóan foglalkozott az oktatófilm kérdésével és már tavaly állást foglalt az iskolai oktatófilm mellett. A finn tanítók tavaly arra kérték a kultuszminiszteriumot, hogy a filmoktatás érdekében a kormány léptessen életbe olyan rendelkezéseket, amelyek a célt nagy lendülettel előre vinnék. A miniszterium egy kulturfilm-részvénytársaságot bízott meg a kérdés tanulmányozásával, illetőleg életre való tervek kidolgozásával és ez a vállalat az év folyamán meg is tette a kezdeményező lépéseket. Kiküldöttjei útján tanulmányoztatta a külföldi oktatófilm-mozgalmakat és ezeknek az utazásoknak az eredményeiről terjedelmes beadványokban számolt be a miniszteriumnak. A vállalat, amelynek a címe egyébként „Kurki”-Kulturfilm, időközben nagy mennyiségű oktatófilmet szerzett be ezeket most az iskolai oktatófilm-előadások céljaira állítja be. Az előadásokat azonban egyelőre a mozgóképszínházakban fogják tartani, épügy mint minálunk, mindaddig, amíg az iskolákat saját vetítőgépekkel fel nem szerelik. A hazai oktatófilm-előadások érdekében az állam nagyobb szubvencióval támogatja az oktatófilmgyártást. Ez az anyagi támogatás igen lényeges, mert a mozgóképszínházak részéről befizetett vigalmi adó 10%-át teszi ki. Érdekesebb, hogy hasonló intézkedést Svédország már régebben hozott be. Az eddigi vigalmi-adó statisztika szerint a hazai oktatófilmgyár-

tásra évente legalább másfél millió finn márka jutna. Ebből az összegből felerészelt gépeket vásárolnának, míg a másik felét oktatófilmek készítésére fordítanók. Finnországban elhatározták egyébként, hogy Oktatófilm-Szövetséget létesítenek, amelynek célja, hogy az oktatófilm-előadásokat a tanulók részére minél nagyobb számban rendszeresítsék. A Kurki az Oktatófilm-Szövetség alapszabályait már ki is dolgozta és rövidesen hozzáláttnak a szervezkedéshez.

Az Ufa Panama-csatorna felvétele. Az Ufa kultúrfilm-osztálya egy kétrészes új filmet állított elő, amely a Panama-csatorna festői szépségét és technikai konstrukcióját tartalmazza. A film felvételeit gróf Luckner, a világháború idejében ismert tengerésziszt irányította, aki a felvételek céljából a „Vaterland” nevű árbócos hajóval indult el a Panama-csatorna vidékére. Luckner nemcsak magát a csatornát, hanem a környező hegy és vízrajzi viszonyokat is vitte filmre, épügy, mint a két ismert kikötőt, Colont és Panamát. Az új Panama-csatorna film nemcsak ismeretterjesztő, hanem valóban szórakoztató lesz.

Filmszínház az északi sarkon. Az északi sarkon lévő Murmansk városkában, amely a világ legészakibb részén fekvő helyisége, mozgóképszínházat építettek, amelynek az a célja, hogy a kulturvilágtól elzárt lakosságot szórakoztassa és oktassa. A színház 200 személy befogadására alkalmas és bizonytalan időben tart előadásokat.

GÖNCZY JÓZSEF

A magyar filmszakma egyik régi, képzett tagja dőlt ki a napokban az élők sorából: Gönczy József, a Modern Filmkereskedelmi R. T. megalapítója és igazgatója. Gönczy József sok évvel ezelőtt előharcosa volt a ma annyira divatos hang- és beszélőfilmnek és ő volt az, aki az Edison-féle beszélőfilmet Magyarországon bevezette, ami akkoriban nagy szenzációt keltett. Konciliáns és nemes gondolkodásával sok barátot és tisztelőt szerzett magának. Néhány évvel ezelőtt a Tiffany-filmek bevezetésével vonta magára a figyelmet. Az OMME választmányi tagja volt, ahol sokszor hallatta okos és meggyőző érveit. Halála őszinte és mély részvétet keltett mindenütt és elhunytá érzékeny vesztesége a magyar kinematografiának. Temetésén a szakma igen nagy számban képviseltette magát. A sírra az OMME koszorút helyezte el.

HUSZÉVES A KÖRMENDI
„URÁNIA“

Mint Magyarország számos vidéki helyén, a vas megyei Kőrmenden is vendéglősnek jutott először eszébe, hogy állandó mozgóképszínházat létesítsen. Kőrmenden Hacker János, akkori vendéglős és szállodatulajdonos alapította az első mozi 1909 tavaszán, a kb. 150 személyt befogadó kerthelyiségében az ú. n. „születli“ jében. 1907-es modelő új, angol Pathé berendezéssel, villamosáram hiányában Draeger-féle oxigén-acetilen mézsfénnyel ment az első „mozgófénykép“ előadás, amelynek „szolid és családias“ műsora nyolc rövid, Bécsből hozatott, német feliratú filmből állott. A megnyitó műsor „fő attrakciója“ egy 300 méter hosszú, színezett Pathé-film volt, „Aranyország“ címmel. Azután jött a villa-

mos világitás, jöttek a két, majd három felvonásos „slágerek“, jöttek a Nordisk-filmek, amelyeknek legszenzációsabbja a „Dr. Gar El Hama“ c. Aage Hertel-film volt. 1912-ben már szüknek bizonyult a fazsindelyes és földpádimentumos „születli“ és megépült a szombathelyi Uránia mintájára, kb. 45.000 korona költséggel a mai, 370 személyes, páholyos, erkélyes és előcsarnokos Uránia-mozgó, Mundos-csapószékkal és Hupfeld-féle villamos zongorával. A filmek 1911 óta már Budapestről jöttek Fényeséktől, a Pathétól stb., először német, majd magyar feliratokkal. Jött a „Quo vadis?“, jött Edison Kinetophon-ja, jött a „Pompéji végnapjai“, az akkori idők legnagyobb filmeseményei. A műsorokban domináltak a Pathé, Gaumont, Nordisk-filmek, a német Mess-ter és Deutsche Bioscop-filmek, az amerikai Vitagraph, Lubin és Selig-filmek. Majd jött a „Sárga csikó“, „Sárga liliom“ stb. A háború kitörése pár hétre megakasztotta a mozgó üzemet, de aztán ment, ment 1917-ig, amikor az akkor Kőrmenden állomásozó 10.000 katona miatt az Uránia is szüknek bizonyult és megépült a második körmendi mozgó, az „Apollo“. Azóta a mozgó élete csupán küzdelem, mert természetes, hogy egy alig 8000 (nyolcezer) lakossal bíró község nem tarthat el két mozgót. De a nagy konkurencia ellenére is megtartotta az Uránia Kőrmenden vezető szerepét, mert míg az azóta Orionná átkeresztelt Apollo-mozgó ezidén immár a tizedik kézben van, az Uránia ma is a Hacker-család birtokában és vezetése alatt működik. Csak az a kár, hogy megalapítója, Hacker János, nem érthette meg színházának húsz éves jubileumát, mert ez év januárjában váratlanul elhunyt. Az engedély az özvegyre szállott, az üzemet a megboldogult legidősebb fia, Hacker Gyula vezeti, aki annak vezetésében már megalapítása óta résztvett.

Budapesti filmpiac. Filmmegjelenések 1929. április havában.

JELMAGYARÁZAT: Megj = Megjelenési hely. — H = Hossza — F = Felírás. — M = Műfaj
Fősz. = Főszereplők. — C. = Cenzura — a. = aluli — f = felüli.

CITO-CINEMA Budapest, VIII., Röck Szilárd-u. 11. — Tel. J. 412-71.	IV/18	Egy asszony erkölce. — Megj. Décsi. — H.: 2200 m. — F.: Siklóssy. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Olga Cselova. — C.: —
COSMOS-FILM Budapest, IV., Kossuth-Lajos-u. 13. — Telef. Aut. 858-86.	IV/18	Robinsonok szigete. — Megj.: Corvin, Kamara. — H.: 2880 m. — F.: Brody István. Műf.: Filmregény. — Fősz.: Ise Stobrawa. — C.: a.
	25	Sárgalámpás ház. — Megj. Palace. — H.: 1900 m. — F.: Várnai István Műf. Dráma. — Fősz.: Patsy Ruth Miller. — C.: f.
FIRST NATIONAL FILM INC. Budapest, VII., Erzsébet-körút 9. — Telefon J. 325-90, 325-91.	IV/11	Mari Lou, az orosz táncosnő. — Megj.: Palace, Uránia. — H.: 2035 m. — F.: Fodor. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Lya Mara. — C.: a.
	17	Gorilla. — Megj.: Décsi, Corso, Uránia. — H.: 2303 m. — F.: Fodor. — Műf.: Vigjáték. Fősz.: Charles Murray. C.: f.
	24	Tüzes napugár. — Megj.: Décsi, Corso, Uránia. — H.: 2075 m. — F.: Dráma. — Fősz.: Milton Sills, Doris Kenyon. — C.: a.
	24	Aki a nőket feltöltözteti. — Megj. Décsi, Corso, Uránia. — H.: 1896 m. — F.: Fodor. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: La Jama, Harry Halm. — C.: a.
FOX FILM R. T. Budapest, VIII., Röck Szilárd-u. 20. — Tel. J. 394-37, 316-58.	IV/4	Fekele sziklák hőse. — Megj.: — — H.: 1613 m. — F.: Szántó Armand. — Műf.: Vadnyugati történet. — Fősz.: Rex Bell. — C.: a.
	11	Tengerék ocozlanja. — Megj.: Corvin, Capitol. — H.: 1960 m. — F.: Szántó Armand. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Victor Mac Lagie, Dodo. — C.: a.
	25	Olympiász a sivatagban. — Megj.: Kamara, Corvin. — H.: 1800 m. — F.: Szántó Armand. — Műf.: Burleszk vigjáték. — Fősz.: Max és Moric. — C.: a.
	25	Végzetes randevu. — Megj.: Capitol. — H.: 1500 m. — F.: Szántó Armand. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Olive Barden. — C.: f.
IRIS FILM R. T. Budapest, VIII., Népszínház-u. 14. — Tel. J. 363-17, 374-14.	IV/4	Lavina. — Megj.: Corvin. — H.: 2408 m. — F.: Kálmán Jenő. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Lucie Dorain, Wladimir Gaudaroff. — C.: a.
	4	Ovakodj a nős férfiaktól. — Megj.: Uránia. — H.: 1777 m. — F.: Kálmán Jenő. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Iréne Rich, Audrey Ferris. — C.: f.
	11	A pörüljárt hozományvadász. — Megj.: Corvin, Kamara, Capitol. H.: 2139 m. — F.: Kálmán Jenő. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Syd Chaplin, Helene Costello. — C.: a.
	11	A vízbenhagyott menyasszony. — Megj.: Palace. — H.: 1730 m. F.: Kálmán Jenő. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Louise Fazenda, Myde Cook. — C.: a.
	11	Luxusvonat. — Megj.: Fórum. — H.: 2274 m. — F.: Kálmán Jenő. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: — Dina Gralla, Verebes Ernő. — C.: a.
	25	Cseréljünk férjet. — Megj.: Palace, Capitol. — H.: 1430 m. — F.: Kálmán Jenő. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Helene Costello, John Mifcan. — C.: a.
KULTUR-FILM Budapest, VII., Wesse-lényi-u. 40. — Telef. J. 355-72.	IV/25	Lengyelvér. — Megj.: Orion. — H.: 3900 m. — Műf.: Filmregény. — Fősz.: Petrovics Sz., Lohi Ila, Bojda Juci. — C.: a.
METRO-GOLDWYN-MAYER DISTR. Budapest, VIII., Főh. Sándor-tér 3. — Tel. J. 444-24, 444-25.	IV/18	Bálvány. Megj.: Corvin, Kamara. — H. 1439 m. — F.: Szántó Lajos. — Műf.: Filmjáték. — Fősz.: Ramon Novarró. — C.: a.
	25	Vásáros órák. — Megj.: Radius. — H.: 1808 m. — F.: Szántó Lajos. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Ralph Forbes, Marceline Day. „AEX” a csodakutya. — C.: a.

<p>MŰVÉSZFILM KÖLCSÖNZŐ VÁLLALAT Budapest, VII., Rákóczi- út 40. — Telefon J. 403-97.</p>	IV/4	Cowboy boxer. — Megj.: Bodográf. — H.: 1566 m. — F.: Radó I. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Bob Stella. — C.: a.
	11	Autópárbaj. — Megj.: Ufa, Orion. — H.: 1422 m. — F.: Daróczy, Paacséry. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Sue Carol, Richard Walling. — C.: a.
	11	Fekete keselyű. — Megj.: Fészek. — H.: 1500 m. — F.: Radó I. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Tom Tyler. — C.: a.
	18	Asszonyok paradicsoma. — Megj.: Fórum. — 2000 m. — F.: Kada. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Marie Prevost. C.: a.
	18	A titokzatos 9 uju. — Megj.: Palace. — H.: 1500. — Műf.: Kalandor. — Fősz.: Junior Coghlan. C.: a.
	25	Sátánlélek. — Megj.: Omnia. — H.: 2000 m. — F.: Radó I. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Elga Brink, Jack Trevor, Georg Alexander. — C.: a.
<p>ORION-FILM Budapest, VIII., Rökk- Szilárd-u. 12. — Tel. J. 301-37.</p>	IV/4	Dsingis-Khán. Ahogy egy nemzet születik. — Megj.: Omnia, Ufa, Orion, Kamara. — H.: 3120 m. — F.: Kiss Jenő. — Műf.: Elő történelem. — Fősz.: Inkichmoff, Rendező: Pudowkin. — C.: a.
<p>PARAMOUNT FILM- FÖRGALMI R. T. Budapest, VIII., Rákóczi- út 59. — Telefon J. 344-37.</p>	IV/4	Az asszony és a céda. — Megj.: Ufa, Omnia. — H.: 2393 m. — F.: Siklóssy Iván. — Műf.: Dráma. — Fősz.: George Baueroft, Evelyn Brent. — C.: f.
	4	Póstás Frici. — Megj.: Corvin, Kamara. — H.: 1754 m. — F.: Siklóssy Iván. — Műf.: Bohózat. — Fősz.: Eddie Cantor, Jobyna Ralston. — C.: a.
	11	Vigyázz a nőmre! — Megj.: Décsi, Omnia, Corso. — H.: 1868 m. — F.: Siklóssy Iván. — Műf.: Bohózat. Fősz.: Wallace Beery, Raymond Hatton. — C.: a.
	11	Vár és arany. — Megj.: Décsi, Uránia, Corso. — H.: 1931 m. — F.: Siklóssy Iván. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Richard Dix, Thelma Todd. — C.: a.
	18	A rejtelmes éj. — Megj.: Ufa, Uránia, Corso. — H.: 1880 m. — F.: Siklóssy Iván. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Adolphe Menjou, Evelyn Brent. — C.: f.
	18	Két nő egy férfi ellen. — Megj.: Ufa, Omnia. — H.: 1340 m. — F.: Siklóssy Iván. — Műf.: Számű. — Fősz.: Florence Vidor, Roy Stewart. — C.: f.
	18	Csókos éjszakák. — Megj.: Corvin. — H.: 1798 m. — F.: Siklóssy Iván. — Műf.: Számű. — Fősz.: Florence Vidor, Tullio Carminati. — C.: a.
	25	A nevadai orgyilkos. — Megj.: Rádus. — H.: 1999 m. — F.: Siklóssy Iván. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Gary Cooper, Thelma Todd. — C.: a.
<p>PHÖBUS FILMFOR- GALMI ÉS FILMKE- RESKEDELMI R. T. Budapest, VII, Erzsé- bet-körút 8. — Tel. J. 315-62.</p>	IV/14	Szent béke Rómában. — Megj.: Corvin, Fórum. — H.: 1200 m. — Műf.: Történelmi film. — C.: a.
	18	Ősök vére. — Megj.: Capitol. — H.: 2000 m. — Műf.: Dráma. Fősz.: Marcell Albini. — C.: f.
<p>PROJECTOGRAPH Budapest, VIII., Rákóczi- tér 17. — Telefon: J. 322-01. és J. 322-02.</p>	IV/18	Számum. — Megj.: Fórum, Capitol. — H.: 2318 m. — F.: Szabó Lajos. — Műf.: Dráma. — Fősz.: M. Christians, G. Gabrio. — C.: a.
<p>UNIVERSAL-FILM R. T. Budapest, VIII., Népszin- ház-ucca 21. — Tel. J. 391-76.</p>	IV/4	Aki mer, az nyer. — Megj.: Omnia, Capitol. — H.: 1900 m. — F.: Váci Dezső. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Glenn Tryon. — C.: a.
	11	Bukott angyal. — Megj.: Fórum, Rádus. — H.: 2100 m. — F.: Csermely Miklós. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Normann Kerry, Marion Nixon. — C.: f.
	18	A szemtelenség világbjánoka. — Megj.: Rádus, Omnia, Orion. — H.: 1950 m. — F.: Timár Pál. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Glenn Tryon. — C.: a.
	25	Wild West Cirkusz. — Megj.: Omnia, Capitol. — H.: 1597 m. — F.: Csermely Miklós. — Műf.: Cowboy. — Fősz.: Hoot Gibson. — C.: a.

FILMIRODALOM SZAKSAJTÓ

Pánczél Lajos: Az én mozim. A moziközönség almanachja. A Hét kiadása. 1929. Ára Pengő 2.—

Pánczél Lajos a legtehetségesebb magyar filmszakírók egyike, immár második éve adja ki hasznos és élvezetes stílusban megírt kis könyvét: „Az én mozim“ címmel. Kis zsebfurmájú alakban, 12 iv terjedelemben írja meg Pánczél mondanivalóit. Első cikke: „A harmincéves mozi története Krisztus előtt 57-től napjainkig“. Aki a világ kineamatografiájának rövid összefoglaló történetét akarja megismerni, az Pánczél cikkéből annyit tanulhat, amennyire a laikusnak is szüksége van. A közönség tág rétege a film-scenárium iránt érdeklődik. Erre is ad bőséges választ Pánczél „Milyen egy film-scenárium“ című cikkében. Hosszu cikket szentel Pánczél a budapesti filmszínházak leírására, de sok hely jut a filmvállalatok ezidei és részben jövő évi anyagának leírására is. A rendkívül kedves kiállítású könyvet gazdag filmlexikon zárja le, amely az ismertebb filmsztárok életrajzát tartalmazza. Pánczél Lajos könyve nemcsak a filmszakmában, hanem a közönség széles rétegében is minden bizonnyal kellő méltánylásra talál.

Adressbuch der gesamten süddeutschen Filmindustrie. Verlag F. Schmidbauer & F. Grabert, Stuttgart. A Stuttgartban székelő délnémetországi mozgóképszínháztulajdonosok egyesülete évkönyvet adott ki, amely tartalmazza a délnémetországi mozgóképszínházak és filmvállalatok áttekintő jegyzékét. Praktikus térkép még áttekinthetőbbé teszi a könyvet.

Le „Livre d'Or du Cinéma Français“. (A francia film aranykönyve). Kiadó: Henri François, Paris. Több mint 100 oldalra terjedő könyv, igen gazdag tartalommal és elsőrendű nyomdai kiállításban, már az első pillanatban is magára vonja az olvasó figyelmét. A tartalma is rendkívül érdekes és tanulságos, hiszen a szake cikkek írói között találjuk J. Sapène, Louis Aubert, Jean Epstein, Marcel L'Herbier és mások cikkeit.

A francia és külföldi filmekről öt nyelvű cikkben számol be a könyv, amely igen értékes és becses szolgáltatokat tett a francia filmművészetnek.

Vasuti menetrendváltozás. A Magyar Királyi Államvasutak, Duna—Száva—Adriai Vasutársaság, Győr—Sopron—Ebenfurti Vasut és az összes magánvasutak vonalain a nyári menetrend május 15-én lép életbe. Változás majdnem minden vonalon lesz. Az államvasutak és a Duna—Száva—Adriai Vasut vonalain igen sok új idényvonalat fog közlekedni. A teljes és részletes nyári menetrendeket a május első napjaiban megjelenő 49 év óta ismert **Vasuti Utmutató**, magyar és közös közlekedési vállalatok Hivatalos Menetrendkönyve fogja közölni. Ára 1 pengő 60 fillér. Kapható az állomásokon lévő újságárusítóhelyeken, könyvkereskedésekben és dohánytözsdékben. A Vasuti Utmutató közel ezer oldalas „nemzetközi“ kiadása, — amely ugyszólván egész Európa menetrendjét tartalmazza — néhány nappal később fog megjelenni.

FILMMŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS POLYÓIRAT

Felelős szerkesztő: LAJTA ANDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET KÖRUT 39.
Tel. József 363—76.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

1 évre 10 pengő. ♦ ½ évre 5 pengő.

Bécsi szerkesztőség:

IV., Schönburgstr. 36. (Benczel Béla)

Megjelenik minden hónap elsején.

Minden cikkért a szerző felel.

OLVASSUNK SZAKKÖNYVEKET!

A „Filmkultura“ elismerve annak szükségességét, hogy a szakmában dolgozók megismerjék **elméletileg** saját szakmájukat, magyar és külföldi szakkönyvek közvetítését vállalta el. A külföld gazdag szakirodalmá áll rendelkezésére, de egyelőre a következő magyar- és németnyelvű műveket szerezhetik be olvasóink a „Filmkultura“ kiadóhivatala útján, a pénz előzetes beküldése mellett. Megjegyezni kívánjuk, hogy ezek az árak **eredeti árak**, amelyekhez csak a portót és a forgalmi adót számítjuk hozzá. (A márka átszámítási kulcsa: 1:37).

1. Általános szakkönyvek, életrajzok és szórakoztató művek:

LENKEI ZSIGMOND: Ez Amerika! — — P	8.—
Lajta Andor: Filmművészeti Évkönyv 1929 P	5.—
STEFAN LÓRÁNT: Wir, vom Film. (Életrajzok.) Füzve — — — — — M	4.—
RICHARD OTT: Wie führe ich mein Kino — — — — — M	2.50
— Die Organisation im Film- u. Theaterbetrieb — — — — — M	3.—
— Reichs-Kino-Adressbuch 1928 — — — — — M	30.—
— mit Monopolkarten — — — — — M	50.—
— Jahrbuch der Film-Industrie 1928 — — — — — M	30.—
— L. B. B. Kalender 1929 — — — — — M	2.—
— Der kleine Aufnahmeleiter, 1929 — — — — — M	3.—
— Das Filmmanuskript — — — — — M	5.—
— Kinematographisches Jahrbuch — — — — — S	6.—
PÁNCZEL LAJOS: Az én mozim — — — — — P	2.—
L. FAWCETT: Die Welt des Films. Kötve M	10.—
FRITZ WILMS: Lichtspieltheaterbauten M	—
CURT WESSE: Grossmacht Film — — — — — M	—
— 133 Filmstars (filmképek, címek) — — — — — M	2.50
CHARLIE CHAPLIN: Halló Európa! — — — — — M	4.50
E. M. MUNGENAST:	
Asta Nielsen, ihr Leben, ihre Kunst, ihre Bedeutung, kötve — — — — — M	3.80
— félvászonkötésben — — — — — M	4.80
— egész vászonkötésben — — — — — M	4.50
FRED. HILDENBRANDT:	
Die Tänzerin Valeska Gert. kötve — — — — — M	4.50
— félvászonkötésben — — — — — M	5.80
— egész vászonkötésben — — — — — M	6.50
WOLFGANG PFLEIDERER: Lichtbild und Filmführer 1928	
GUIDO BAGIER: Der kommende Film — — — — — M	2.—
Dr. RUDOLF HARMS: Kulturbedeutung und Kulturgefahren des Filmes — — — — — M	1.80
RASCHAUER és FUCHSIG:	
Der Film als Lehrmittel — — — — — P	3.—
Praktischer Wegweiser für Filmregisseure, Architekten und Requisiteure — — — — — M	2.—
Ervin Ackerknecht: Lichtspielfragen — — — — — M	6.—
Rudolf Kurtz: Expressionismus und Film M	16.—
Dr. K. Mühsam u. E. Jacobson: Lexikon des Films: Wie ich zum Film kam — — — — — M	4.—
Max Otten: Der Weg zum Film — — — — — M	2.50
— Asta Nielsen, Biographie — — — — — M	1.—
— Henny Porten, Biographie — — — — — M	1.—
— Kino-Novellen — — — — — M	1.—
Colin Ross: Mit dem Kurbelkasten um die Welt — — — — — M	1.—
Béla Balázs: Der sichtbare Mensch — — — — — M	3.50
— kötve — — — — — M	4.80
Ernst Lubitsch u. E. A. Dupont: Hollywood, das Filmparadies — — — — — M	1.—

2. Filmtechnika:

Zombory László: A mozgófénykép és üzeme — — — — — P	12.—
Andor Kraszna-Krausz: Kurbel — — — — — M	—

Reinhold Dahlgreen: Handbuch für Lichtspielvorführer — — — — — M	6.60
Reinhold Dahlgreen: Mein Vorführungsraum — — — — — M	1.—
Dr. MENDEL u. F. FELIX: Der praktische Vorführer — — — — — M	5.—
GUIDO SEEBER:	
Der praktische Kameramann — — — — — M	5.—
Der Trickfilm — — — — — M	5.—
Dr. WALTER FRIEDEL: Elektr. Fernsehen und Bildübertragung, Fernkinematographie — — — — — M	5.—
Taschenbuch des Kameramannes — — — — — M	5.—
F. P. LIESEGANG und G. SEEBER: Handbuch der praktischen Kinematographie — — — — — M	—
Dr. JOACHIM: Die Projektion — — — — — M	12.80
MIHÁLY DÉNES: Der sprechende Film — — — — — M	10.—
— Kötve — — — — — M	12.—
JO ENGEL: Der tönende film — — — — — M	6.50
A. PLANKL: Der Ratgeber des Lichtspielvorführers — — — — — M	4.80
Dr. WALTER MEINEL: Hilfsbuch für die Prüfung des Kinovorführers — — — — — M	4.—
— kötve — — — — — M	5.—
Dr. R. RICHTER: Hilfsbuch für den Kameramann — — — — — M	1.50
E. G. Lutz und Dr. K. Wolter: Der gezeichnete Film — — — — — M	12.—
— kötve — — — — — M	13.80
Ing. A. Lassally: Betriebskinematographie — — — — — M	6.—
— Prüf-Vorschriften für Lichtspielvorführer — — — — — M	6.70
— — — — — M	2.50
O. P. HERRNKIND: Die Schmalfilm-Kinematographie. Füzve — — — — — M	6.50
— Kötve — — — — — M	7.50
Vorschriften über die Anlage und Einrichtung von Lichtspieltheatern — — — — — M	—,6J
Hans Pander: Kinematographische Unterrichts-Kurse für Anfänger — — — — — M	4.—
Karl Weiss: Lichtes Photographieren — — — — — M	1.—

3. Filmjog:

Dr. BAIK MIHÁLY és Dr. VÁRI REZSŐ: A magyar kinematografia jogszabályai P	8.—
Dr. BINGERT JÁNOS és Dr. BAIK M.: A mozgófényképezemék és filmügylek rendszete — — — — — P	2.80
Dr. E. Seeger: Das Reichslichtspielgesetz M	2.—
Dr. Ecks ein: Film- und Kinorecht — — — — — M	15.—
Dr. WENCEL GERBAUM: Berner Übereinkunft — — — — — M	5.—
Dr. JOHN A. FAGG: Urheberrecht und Urheberrecht am Film — — — — — M	2.—
Dr. ROBERT BRUNNER: Das Öst. Film- und Kinorecht — — — — — M	—

FILMKULTURA

SZERKESZTI: LAJTA ANDOR

II. ÉVFOLYAM
= 5. SZÁM =
1929. MÁJ. 1

WALTER ERNŐ dr.
miniszteri titkár,
a külügyminiszterium
„Hungária“-filmjének
a rendezője

ÁRA 1 PENGŐ